
KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2 MØRE OG ROMSDAL

Vestnes kommune

Overordna analyse Plan for forvaltningsrevisjon 2016 – 2019

Behandling av plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019

- Forslag utarbeidet av Kommunerevisjonsdistrikt 2 levert til kontrollutvalget 19.9.2016
- Kontrollutvalget i Vestnes kommune behandlet dokumentet i sak xx/ 2016 i møte 3.10.2016
- Kommunestyret i Vestnes kommune vedtok plan for forvaltningsrevisjon i sak xx/ 2016 i møte x.xx.2016

Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal er interkommunalt selskap etter kommune-loven § 27. Eiere er kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskaps-kontroll for eierkommunene og har i dag fem revisorer. Selskapet har hovedkontor i Molde.

Forslag til overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon ble våren 2016 utarbeidet av Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal ved Einar Andersen og Anny Sønderland.

Innholdsliste

INNHOOLDLISTE.....	3
1 INNLEDNING	4
1.1 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON	4
1.2 FORVALTNINGSREVISJON	4
1.3 FRAMGANGSMÅTE OG METODE	5
1.4 GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT 2008 TIL 2015.....	6
1.5 KORT OM VESTNES KOMMUNE	6
2 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON.....	8
3 OVERORDNA ANALYSE	9
3.1 PLAN- OG STYRINGSSYSTEMET	9
3.2 OMSTILLING	12
3.3 BRUKERMEDVIRKNING.....	13
3.4 ETIKK OG ÅPENHETSKULTUR.....	14
3.5 KOMPETANSE OG REKRUTTERING.....	15
3.6 ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR.....	16
3.7 BARN OG UNGE.....	17
3.8 HELSE, OMSORG OG VELFERDSTJENESTER	21
3.9 HABILITERING	24
3.10 FLYKTNINGER OG ASYLSØKERE	24
3.11 INNKJØP	26
3.12 INFORMASJONSSIKKERHET	26
3.13 BOLIGSOSIALT ARBEID	27
3.14 VEDLIKEHOLD AV KOMMUNALE BYGG.....	27
3.15 KOMMUNALTEKNISK TJENESTE	28
VEDLEGG.....	30
VEDLEGG 1: NØKKELTALL FOR VESTNES KOMMUNE (KOSTRA).....	30
VEDLEGG 2: BEFOLKNING.....	32
VEDLEGG 3: KOMPETANSE.....	34
VEDLEGG 4: BARN OG UNGE	35
VEDLEGG 5: HELSE OG OMSORG	36
VEDLEGG 6: SYKEFRAVÆR	37
VEDLEGG 7: UTGIFTSBEHOV, KOMMUNENS FRIE INNTEKTER, KOMMUNEBAROMETER.....	38
VEDLEGG 8: NYTT INNTEKTSSYSTEM.....	40

1 Innledning

1.1 Plan for forvaltningsrevisjon

Kommunestyret skal minst én gang i valgperioden vedta en plan for forvaltningsrevisjon. Det er kontrollutvalget som har ansvaret for at det utarbeides en slik plan og har innstillingsrett til kommunestyret.

Det skal gjennomføres en overordnet analyse av kommunes virksomhet som grunnlag for utarbeidelse av planen. Den overordnede analysen skal gi svar på hvilke område det er knyttet størst risiko til, og hvilke områder det er mest vesentlig for kontrollutvalget å undersøke.

Kontrollutvalget i Vestnes kommune bestilte i sak 33/2015 i møte 10.12.2015 en overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjons-distrikt 2 Møre og Romsdal.

1.2 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er del av kommunestyrets tilsyn med kommunens forvaltning (kommunens egenkontroll). Forvaltningsrevisjonens rolle er å undersøke om kommunens virksomhet skjer i tråd med gjeldende lover og regler og kommunens egne planer og vedtak.

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget kan bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Gjennomføring av forvaltningsrevisjon er et redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen ([Kontrollutvalgsboken](#)).

Forvaltningsrevisjon skal fungere som en kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen, og i tillegg legge til rette for forbedring og utvikling. God dialog og samhandling med administrasjonen vektlegges.

På bakgrunn av plan for forvaltningsrevisjon vedtatt av kommunestyret bestiller kontrollutvalget rapporter fra kommunerevisjonen. Kontrollutvalget sender rapportene til videre behandling i kommunestyret. Det er kommunestyret som fastsetter hvordan rapportene skal følges opp.

Forvaltningsrevisjon er en form for revisjon av offentlig virksomhet som i [kommuneloven § 77](#) blir definert som *systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger*.

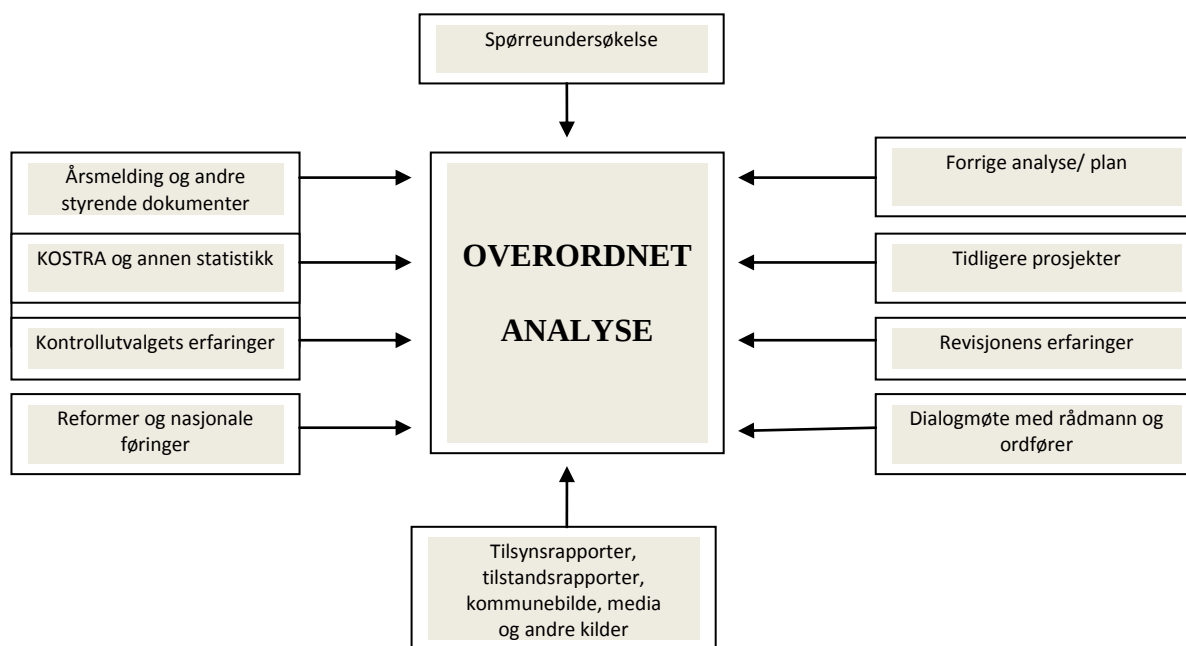
I [forskrift om revisjon](#) § 7 blir ulike typer undersøkelser som kan være aktuelle i forvaltningsrevisjon, omtalt:

- Vedtaksoppfølging: om forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- Effektivitet og måloppnåelse: om forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- Regeletterlevelse, om regelverket etterleves,
- Styringsverktøyenes hensiktsmessighet: om forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- Administrasjonens saksbehandling: om beslutnings-grunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- Resultat av kommunens tjenesteproduksjon: om resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/ eller om resultatene for virksomheten er nådd.

1.3 Framgangsmåte og metode

Den overordnede analysen er basert på modell som er presentert i figuren under. Modellen viser ulike kildene som er brukt som grunnlag i den overordnede analysen for å vurdere og synliggjøre innenfor hvilke områder forvaltningsrevisjon bør iverksettes.

Sentralt i dette arbeidet har vært gjennomføringen av en spørreundersøkelse sendt til sentrale ledere, tillitsvalgte, politikere, eldrerådet m.m. Revisjonen har også hatt samtaler med ordfører og rådmann/ administrasjonssjef.

Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon er ikke ment å gi et uttømmende bilde av utfordringer i kommunen. Dokumentet peker på noen forhold der kommunen kan ha utfordringer eller utviklingspotensial som det er viktig at kontrollutvalget har fokus på.

I analysen er det også redegjort for generelle utfordringer for kommunene. Denne teksten er til en viss grad felles for de ni kommunene der kommunerevisjonen utarbeider analyse.

Overordnet analyse skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Vesentlighet og risiko kan knyttes til en rekke ulike perspektiver for eksempel bruker, befolkning, samfunn, miljø, organisasjon, ansatte, økonomi.

Det vises i analysen til ulike statistikker. Det mest sentrale er KOSTRA, som står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Sammenligningene må brukes med varsomhet, og må sees i sammenheng med prioritering og behov i den enkelte kommune. Vedlegg 1 og 8 gir oversikt over KOSTRA-tall, utgiftsbehov (beregnet i inntektssystemet) og kommunens frie inntekter.

Spørreundersøkelsen har vært sentral i forhold til hvilke tema som tas med. Mange av de samme tema vektlegges av flere kommuner. Alle innspillene i spørreundersøkelsen er ikke hensyntatt, men revisjonen har sammenstilt alle svarene og vil nytte dette som bakgrunnsinformasjon i det løpende arbeidet med revisjon av kommunene.

Følgende utfordringer kom fram i spørreundersøkelsen i Vestnes kommune og har vært viktig for valg av tema i analysen:

- Demografi
- Kommunereformen
- Samhandlingsreformen
- Økonomi
- Bruk av avviksmeldinger
- Saksbehandling (kompetanse og kapasitet)
- Omstillingsarbeid
- Rekruttering
- Kompetanse
- Bosetting og integrering av flyktninger
- Sykefravær
- Utenforskap
- Barnevern
- PPT
- Tverrfaglig arbeid
- Psykisk helse og rus
- Habilitering
- Kvalitet innen helse og omsorg
- Tiltak for funksjonshemmede
- Vedlikehold av kommunale bygg

Kontrollutvalget i Vestnes kommune gav i møte 17.9.2015 innspill til arbeidet med analyse og plan for forvaltningsrevisjon. Et foreløpig utkast ble drøftet av kontrollutvalget i møte 26.5.2016. Utvalget kom med innspill til områder som ble vurdert som særlig vesentlig å ta med videre i arbeidet. Følgende områder i ikke prioritert rekkefølge ble nevnte:

- *Implementering av kvalitetssystem og oppfølging*
- *Berekraftig utvikling*
- *Omstillingskompetanse og omstillingskapasitet, gjerne også kopla til leiding*
- *Rekruttering av spesialpersonale*
- *Kompetanse og fagutvikling*
- *Helsestasjon/skulehelseteneste*
- *Førebyggjande arbeid/folkehelse*
- *Heimeteneste (overgang til meir bruk av heimetenester)*
- *Informasjonstryggleik*

1.4 Gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt 2008 til 2015

Kontrollutvalget har basert på overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for periodene 2008 til 2011 og 2012 til 2015 bestilt forvaltningsrevisjonsrapporter fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.

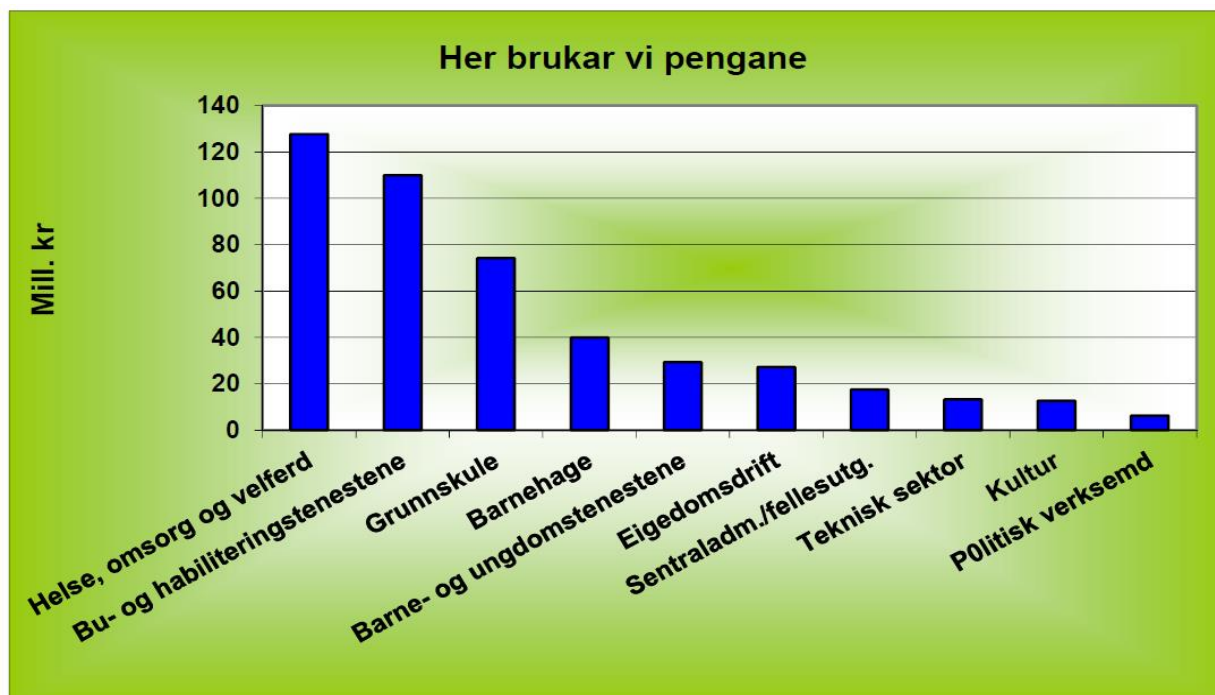
Følgende prosjekter er gjennomført (rapportene lagret på: nkrf.no/forvaltningsrevisjonsregister/)

- 2015 Samhandlingsreformen
- 2011 Refusjon sykepengar
- 2013 Kvalitet i sykehjemstjenesten
- 2009 Miljørevisjon
- 2008 Offentlige anskaffelser

I plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012 til 2015 prioriterte Vestnes kommune følgende prosjekter: 1) Vedlikehold av kommunale bygg 2) Kommunens økonomiske situasjon 3) Kvalitet i sykehjemstjenester 4) Samhandlingsreformen 5) Vedlikehold av kommunale veier 6) Kommunens arbeid med klimatilpasning av egen virksomhet

1.5 Kort om Vestnes kommune

Vestnes kommunes visjon er: *Vestnes «midt i blinken»*. Kommunen er organisert i en flat struktur, som skal gi kort avstand mellom toppledelsen og tjenesteyter. Administrasjonssjefen er øverste leder av administrasjonen og bistås av fire kommunalsjefer. Det er en stab- støtte- og forvaltningsavdeling og 18 driftsenheter som ledes av driftsleder.

Tabell: «Her bruker vi pengene»

Kilde: Årsmelding 2015, Vestnes kommune

For ytterligere informasjon om Vestnes kommune vises det til kommunens årsmelding, årsbudsjett, handlingsprogram og økonomiplan jf. www.vestnes.kommune.no

Kommuneplanens samfunnsdel definerer **visjon, mål, strategier og tiltak** for Vestnes kommune. Samfunnsdelen ble vedtatt i februar 2015 og har syv fokusområder:

1. Næringsutvikling	5. Det internasjonale Vestnes
2. Busetting og oppvekst	6. Samferdsel og pendling
3. Kultur og fritid	7. Samfunnssikkerhet og beredskap
4. Folkehelse	

2 Plan for forvaltningsrevisjon

I planen pekes det på aktuelle tema uten å foreslå detaljerte problemstillinger. Siden dette er en fireårsplan er det en fordel at det kan legges opp til en viss fleksibilitet slik at kommunen/kontrollutvalget kan velge aktuelle tema for forvaltningsrevisjon.

Følgende tema er ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- Plan- og styringssystemet herunder
 - helhetlig planlegging og oppfølging
 - kvalitetssystem, internkontroll, avvikshåndtering
- Kompetanse og rekruttering
- Barn og unge herunder
 - barnevern
 - barnehage og skole
 - helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Integrering av flyktninger

Følgende tema kan også være aktuell for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- Psykisk helse og rus
- Hjemmetjenester
- Forebyggende arbeid
- Offentlige anskaffelser
- Informasjonssikkerhet
- Vedlikehold av kommunale bygg

Ved prioritering av aktuelle prosjekt er det tatt hensyn til hvilke risiko- og vesentlighets-områder kommunen selv har stort fokus på og arbeider med. Det vil være mindre aktuelt å gå inn på disse områdene.

For detaljer og bakgrunn vises det til overordna analyse i neste kapittel.

3 Overordna analyse

3.1 Plan- og styringssystemet

Kommunelovens formål gir viktige føringer for kommunene når det gjelder effektivitet, bærekraftig utvikling, tillit og etikk.

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.

Formålsbestemmelsen i kommuneloven § 1 lyder:

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. Loven skal også legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. (kommuneloven, forvaltningsloven)

For å sikre god styring er det sentralt at plan- og styringssystemet er hensiktsmessig. Det skjer utviklingsarbeid i kommunene knyttet til plan og styringssystemet inklusiv internkontroll. Dette er et vesentlig område som også blir vektlagt i svarene i spørreundersøkelsen.

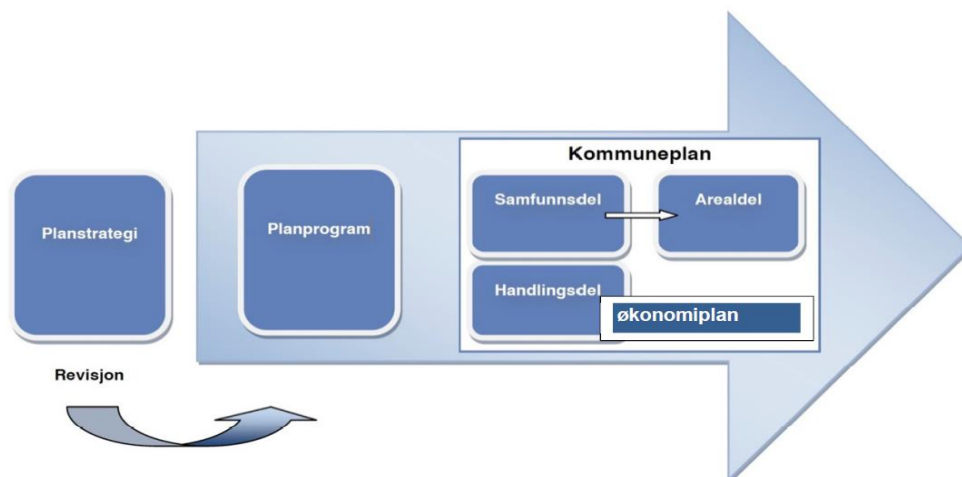
Det er mange krav og forventninger knyttet til kommunens planlegging, jf. informasjon under.

Eksempler på krav/ forventninger knyttet til planlegging i kommuner

- Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.
- Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver. Kommunestyrets prioriteringer, målsettinger og premisser skal komme tydelig fram.
- Barn og unges interesser skal ivaretas.
- Kommunene skal ha oversikt over folkehelseutfordringene i kommunen og fastsette mål og strategier.
- Nasjonale forventninger til kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling som skal legges til grunn for de nye kommunestyrenes arbeid med kommunale planstrategier og planer.
- Det er statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene.
- Kommunal beredskapsplikt - risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplan.

Ulike planer og rapporteringer er viktige styringsdokument. Det er krav knyttet til høringer og medvirkning. Et helhetlig plansystem skal sikre sammenheng mellom ulike planer og fokus på både sentrale mål, kvalitet og økonomi. Det er vesentlig å sikre helhetlig planlegging og oppfølging av planer.

Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan 2016-2019 ble vedtatt av kommunestyret 17.12.2015 i sak 113/2015. Planen gir mål, strategier og tiltak for å nå målene knyttet til fokusområdene. Vestnes kommune har de siste årene arbeidet for å få en sammenheng i de kommunale styringsdokumentene. Figuren under viser hvordan kommunen gjennom en kommunestyreperiode skal arbeide med disse dokumentene.

Det er et risikoområde at kommunene ikke klarer å planlegge godt nok i forhold til framtidens behov og kommunens utfordringer. Dette kan for eksempel gjelde forhold knyttet til befolkningsutvikling, økonomiske rammevilkår og andre rammebetingelser og krav til kommunene. Vestnes kommune har en demografisk sårbarhet jf. tabeller og diagram i vedlegg 2. I kommuneplanens handlingsdel er det fokus på dette.

KOSTRA blir benyttet i mange kommuner og blir brukt som grunnlag for sammenligning mellom kommuner og kommunens prioritering. KOSTRA-data brukes i større og større grad både i administrasjonens interne rapportering og styring, i de politiske prioriteringer som gjøres av kommunestyret, av tilsynsorganene og dels også media jfr. kommunebarometeret. Dette betinger at KOSTRA-dataene både er relevante, riktige og sammenlignbare mellom kommuner. Kvaliteten av KOSTRA-rapporteringen og bruken av styringsdata kan være forbundet med usikkerhet. Dette er generelle risikoområder som gjelder for flere kommuner.

En sentral del av styringen er å sikre at virksomheten drives i tråd med de mål og rammer. Internkontroll skal sikre at det ikke skjer avvik på vesentlige områder. I forslag til ny kommunelov foreslås det å innføre en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll. Denne skal bidra til å styrke internkontrollen ved å gjøre reguleringen av internkontrollen tydeligere og mer helhetlig.

Kravet om internkontroll i kommuner er i dag forankret i kommunelovens § 23. Det er videre en lang rekke bestemmelser i kommuneloven og særlovene knyttet til internkontrollarbeid. For eksempel er internkontroll knyttet til det fysiske miljø, til tjenestetilbudet til brukere og til forholdene for de ansatte.

Sentrale særlover som gir bestemmelser om internkontroll

- Helse- og omsorgsloven (§ 3-1) jf. forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten
- Barnevernloven (§ 2-1) jf. forskrift om internkontroll etter barnevernloven
- Lov om sosiale tjenester i NAV (§ 5) jf. forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Arbeidsmiljøloven/ HMS
- Internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet

Det skjer utviklingsarbeid i kommunene knyttet til plan og styringssystemet inklusiv internkontroll. Dette er et vesentlig område som også blir vektlagt i svarene i spørreundersøkelsen.

Flere og flere kommuner har de siste årene utviklet mer helhetlig og overgripende systemer. Mange kommuner har tatt i bruk elektronisk kvalitetssystem. Det viser seg at det tar tid å få dette på plass i mange kommuner. Dette gjelder også for Vestnes kommune. Kommunen har systemansvarlig for internkontrollsystemet og helse-miljø-sikkerhet (HMS). Kommunen har startet med innføring av kvalitetssystemet RiskManager. En forutsetning for å ta i bruk systemet er at alle ansatte har same type e-postadresse. Det er ikke avklart hvilke dokument som skal ligge i systemet eller hva som skal defineres som avvik.

Det arbeides med opplæring og implementering av RiskManager i virksomhetene.

Anskaffelsesregelverket er omfattende og erfaringsvis er innkjøpsområdet et område med risiko for brudd på regelverket. På dette området er det krav til rutiner, retningslinjer, kompetanse, organisering og etterlevelse. Vestnes kommune deltar i et innkjøpssamarbeid med 18 kommuner på Sunnmøre (Innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre). Innkjøp omtales i eget kapittel.

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til internkontroll framover er iverksetting, opplæring, bruk og avvikshåndtering

Gode saksbehandlingsprosesser er viktig blant annet for å ivareta brukernes rettssikkerhet. Det er også en forventning om at kommunen skal fatte riktige avgjørelser, ha rettferdig, rask og god saksbehandling, og at det skal være forutberegnelighet i avgjørelsene gjennom at kommunen opptrer konsekvent og at tilsvarende saker behandles likt. Det kommer fram av spørreundersøkelsen at kommunen i perioder har utfordringer med å overholde tidsfrister på grunn av kapasitetsvansker. Innen en rekke fagområder er det små og sårbare fagmiljø.

Økonomiplanleggingen i kommunen skal sørge for at begrensede ressurser blir anvendt så effektivt som mulig. De krav som er stilt i kommuneloven § 44, skal bidra til at kommunene kan ivareta økonomiforvaltningen i et lengre perspektiv.

God planlegging av prosessen med økonomiplanen er en forutsetning for å oppnå et godt resultat og en god økonomiplan. En prosess bør være politisk forankret, ha tydelige skiller mellom administrative og politiske ansvar og roller, realistiske og klare tidsfrister, samt avklare ambisjonsnivået i økonomiplanen. Økonomiplanen må være basert på et realistisk og fullstendig grunnlag. Dette innebærer at arbeidet med økonomiplanen må bygge på en god forståelse av kommunens økonomiske situasjon. Som et minimum bør kommunen ha et forhold til sentrale nøkkeltall som netto driftsresultat, netto finansutgifter og gjeldsgrad, samt hvilke mål kommunen har for økonomien og for tjenestene. (Kommunal- og regionaldepartementet, veileder om økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner (2013).

Rapport fra revisor til Kontrollutvalget vår 2016 sier følgende om økonomi og økonomiske utfordringer

Regnskap for Vestnes kommune for 2015 viser at kommunen hadde et netto driftsresultat på -4,9 mill kroner som tilsvarer -0,4 % av inntektene. Nøkkeltallet netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter viser overskuddet eller underskuddet i drifta av kommunen, og er andelen av årets driftsinntekter som ikke er brukt i drifta. Fylkesmannen har satt et mål om at overskudd bør ligge på 1,75 % av driftsinntektene fra 2014 mot 3 % tidligere. Endringen skyldes at all momskompensasjon fra investeringer ikke lenger skal føres i driftsregnskapet, men direkte i investeringsregnskapet. Kommunen har et negativt netto driftsresultat i 2015 på - 0,4 % mot 1,3 % i 2014. Resultatet ligger over 2 % under Fylkesmannen sitt måltallet på 1,75 %. Kommunen går i fra et positivt netto driftsresultat i 2014 til negativt i 2015. Kommunen har ikke midler på disposisjonsfond til å møte uforutsette utgifter eller reduksjoner i inntekter. Vestnes kommune hadde i 2015 en negativ arbeidskapital. Dette viser at kommunen må benytte kassakreditt for å dekke sine løpende forpliktelser. Kommunen sin lånegjeld ligger nå likt med Fylkesmannens måltall på 50 % og langt under gjennomsnittet for fylket.

Kommunerevisjonen får kunnskap om planlegging, styring og rapportering på økonomiområdet. Revisor utarbeider revisjonsberetning og rapporterer til kontrollutvalget. Basert på den kunnskap revisor og kontrollutvalget får om utfordringer og svakheter kan det være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekt på området. For ytterligere informasjon om økonomi og økonomiske utfordringer vises det til vedlegg 8 som omtaler frie inntekter der Vestnes kommune ligger lavt. I vedlegg 9 er det gitt informasjon om nytt inntektssystem der Vestnes kommune kommer godt ut.

Årsmelding 2015 omtale av økonomi og økonomistyring

I innledning til årsmelding 2015 trekker administrasjonssjef fram følgende forhold knyttet til økonomi og økonomistyring:

«Den økonomiske situasjonen i 2015 vart både på administrativt og politisk nivå prega av den vanskelege budsjettssituasjonen som oppstod då det seinhaustes 2014 vart klart at Vestnes kommune fekk trekk i rammeoverføringane for 2015 grunna redusert arbeidsgjevaravgift. Den reduserte avgifta skulle berre kome det private næringslivet til gode. Dette gjorde at kommunestyret måtte legge det meste av overskot frå 2014 inn i driftsbudsjettet for 2015. Samla kan ein seie at driftsbudsjettet vart så stramt at det knapt var heilt realistisk. Hausten 2015 vart det i tillegg klart at kommunen ville få tap på finansforvaltninga av kapitalfondet. Samla sett vart dette ein krevjande situasjon. Ein stor dugnadsinnsats i heile organisasjonen gjorde at vi greidde å unngå å dra med eit underskot vidare inn i drifta i 2016. Samarbeidet mellom kommunestyre, administrasjon og tillitsvalde har vore framifrå i ein vanskeleg situasjon».

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Implementering av kvalitetssystem og oppfølging av avvik
- Bærekraftig utvikling (demografi, miljø, næringsliv etc.)
- Helhetlig planlegging

3.2 Omstilling

Det skjer endringer og omstillinger i kommunal virksomhet. Dette kan være omorganisering og opplegging av driften som for eksempel overgang til mer hjemmebaserte tjenester. Bakgrunn for endringene og omstillinger er mange. De kan være motivert ut fra behovet for å spare penger, effektivisering/ forbedringsarbeid, faglig utvikling og nasjonale reformer som samhandlingsreformen og kommunereformen.

Kommunereformen

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Regjeringen har følgende mål for reformen:

- Gode og likeverdig tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Det er planlagt å legge fram en samlet lovproposisjon om nye oppgaver til kommunene våren 2017, samtidig med en proposisjon om ny kommunestruktur.

Kommunereformen preget kommunepolitikken i 2015 og 2016. Kommuner skal fatte vedtak om de skal slå seg sammen med andre kommuner innen 1. juli 2016. På Nordmøre og i Romsdal har det vært utredet i alt 27 alternativer. Vestnes kommune hadde to alternativer som var stå alene eller gå sammen med Rauma kommune. Kommunen har blant annet gjennomført flere folkemøter og en innbyggerundersøkelse, der det kom fram at både unge og gamle ønsker å stå alene, og ønsker å unngå alternativ der byene er med. Det ble avholdt en rådgivende folkeavstemming 25.4.2016. Nesten én tredel stemte blankt og valgdeltakelsen var på 36,8 prosent. Alternativet om at kommunen skal bli stående alene fikk 59 prosent av

stemmene. Å slå seg sammen med Rauma fikk 12 prosent av stemmene. Kommunestyret vedtok i møte 22.6.2016 «at Vestnes skal halde fram som eigen kommune med moglege grensejusteringar».

Omstilling og endringer kan få både positive og negative konsekvenser for borgere/ brukere og ansatte. Det kan skape usikkerhet og føre til sløsing med ressurser om prosessene ikke er gode. Kommunene må ha kompetanse og kapasitet til å gjennomføre gode omstillingsprosesser. Informasjon og medvirkning i samsvar med lov og avtaleverk er sentralt. Ansattes medvirkning er forankret både i arbeidsmiljøloven og hovedavtalen. Arbeidsgiver har styringsrett og må følge spillereglene i lov og avtaleverk. Brukermedvirkning skal også sikres i omstillingsprosesser. Både på bakgrunn av gjennomførte prosesser i kommunene, og ikke minst forventet krav til større omstillinger, anses omstillingsarbeid som et risikoområde. Det er vesentlig at kommunene lykkes med omstillinger både av hensyn til kvalitet og økonomi.

Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor blir vektlagt. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er for eksempel en av fem langsiktige strategier fornyelse og innovasjon. Enkelte kommuner tar i bruk verktøy som Lean metoden.

I møte 17.12.2015 i sak 112/2015 vedtok Vestnes kommunestyre driftsbudsjett for 2016. Punkt 9 i vedtaket omhandler organisasjonsgjennomgang. Punktet lyder:

«Kommunestyret ber administrasjonssjefen om å leggje fram ei sak hausten 2016 om gjennomgang av organisasjonen til Vestnes kommune. Det er ønskeleg med ein prosess som skal involvere alle tilsette og deira organisasjonar, der ein får innspel som kan ha påverknad på deira arbeidsplass. Målet skal vere å skape eigarskap til eigen arbeidsplass, og samtidig auke trivsel og redusere sjukefråveret».

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at følgende områder er særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon:

- Omstillingskompetanse og omstillingskapasitet
- Medvirkning og forankring (ansatte, brukere etc)

3.3 Brukermedvirkning

Brukermedvirkning på systemnivå (eldreråd, samarbeidsutvalg i skolen etc.) og individnivå er sentralt og blir mer vektlagt. Det er større krav om dette gjennom lovgivning. Brukermedvirkning er viktig både for å sikre gode tilpassa tilbud og med tanke på effektiv bruk av ressursene i framtida. Med større behov og knapphet på ressurser vil kommunene kunne være avhengig av å ta i bruk den kapasitet brukerne, pårørende og frivillige representerer. Hvordan kommunene legger til rette for brukermedvirkning blir da viktig. Noen kommuner gjennomfører brukerundersøkelser. Kommunene har i økende grad lagt til rette for medvirkning blant annet fra ungdom/ungdomsråd. Brukerinvolvering og brukerperspektivet er fortsatt for dårlig ivarettatt i mange kommuner. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er for eksempel en av fem langsiktige strategier «Sammen med bruker, pasient og pårørende».

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunen knyttet til brukermedvirkning framover er å følge opp økte krav til og vektlegging av brukermedvirkning på individ og systemnivå. Videre at bruker, pårørende og frivillige involveres, og at kommunen sikrer likebehandling og utforming av brukertilpasset tilbud.

I økonomiplanen for 2014-2017, vedtatt av kommunestyret den 12.12.2013, er det en plan for gjennomføring av brukerundersøkelser i Vestnes kommune. I møte 14.4.2016 fikk kommunestyret i sak 40/2016 framlagt rapport om brukerundersøkelser gjennomført i 2015. Tilsvarende rapport for 2013 og 2014 ble presentert for kommunestyret 12.2.2015 i sak 9/2015.

Kommunestyret har tatt rapportene til orientering og forutsetter at ansatte og ledere utarbeider nye resultatmål og bruker undersøkelsene som læring og som et utgangspunkt for forbedringsarbeid. Det går fram av årsmeldinger og annen rapportering at Vestnes kommune har gjennomført brukerundersøkelser iht plan.

Tenesteområde:	2013	2014	2015	2016	2017
Grunnskulen (elev, foreldre/lærarar)	X	X	X	X	X
Heimetenesta		X		X	
Institusjonstenesta		X		X	
Psykisk helse		X		X	
Sosiale tenester			X		X
Ergoterapi/fysioter			X		X
Helsestasjon			X		X
Utviklingshemma			X		X
Barnehage	X		X		X
Barnevern		X		X	
Kulturskule	X		X		X
Bibliotek	X		X		X
Byggesak			X		X
Medarbeidarunders.		X		X	

Tabell: Plan for gjennomføring av brukerundersøkelser i Vestnes kommune

Kilde: Vestnes kommune, økonomiplanen for 2014-2017 (kommunestyret 12.12.2013)

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Brukermedvirkning, herunder er aktuelt tema:
 - Oppfølging av brukerundersøkelser
 - Brukermedvirkning på individ- og systemnivå

3.4 Etikk og åpenhetskultur

Kommuneloven skal legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard. Etikk er en viktig del av all arbeidslivspraksis. Etikk er de verdiprioriteringer som ligger til grunn for enhver beslutning eller handling.

KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene er behandlet av kommunestyret. KS og TI anbefaler at de etiske retningslinjene også blir gjort gjeldende for kommunale foretak.

Etiske retningslinjer i Vestnes kommune

Vestnes kommune har egne etiske retningslinjer vedtatt av kommunestyret og sist revidert 29.3.2012 i sak 31/2012. I årsmelding 2015 redegjøres det for det arbeid som ulike virksomheter har gjennomført på området. Det opplyses videre at kommunen har utarbeidet rutiner for varsling og konflikthåndtering. Rutinene er slått opp på alle arbeidsplasser. Det var ikke varslingssaker i 2015.

Kommunen skal redegjøre i årsberetningen for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten og i kommunale foretak. Det er vesentlig at kommunen utarbeider og sikrer at det er oppmerksomhet rundt de etiske retningslinjene.

Ny lovgivning om varslere i arbeidsmiljøloven stiller krav til mer systematisk bruk av avviksmeldinger og tydelige kommunikasjonskanaler. På denne måten skal kommunene fremme ytringsfriheten i arbeidslivet på en bærekraftig måte, slik at det kan fokuseres på interne forhold i organisasjonene.

Kommunens innsats for å styrke de ansattes ytringsfrihet

Kommunal og moderniseringsdepartementet tar i brev datert 13.4.2016 opp kommunens innsats for å styrke de ansattes ytringsfrihet.

«Det er viktig at så vel folkevalgte, ledere og ansatte er kjent med rammene for de ansattes ytringsfrihet... Kommunene bør først og fremst sørge for at de ikke har retningslinjer eller reglement som går for langt i å begrense de ansattes ytringsfrihet. Kommunene bør gjennomgå slike reglementer mv. og vurdere om de er i tråd med gjeldende rett... Det er viktig å skape et arbeidsmiljø hvor de ansatte føler de kan ytre seg. Kommunene bør sette seg mål om å ha en ytringskultur i kommunen, der ansatte i kommunen kan bruke ytringsfriheten sin. De ansatte i kommunene sitter på viktig kunnskap og har informasjon som kan bedre både samfunnsdebatten og kvaliteten på tjenestene. Samtidig må kommunene sikre at ledere og folkevalgte godtar at ansatte ytrer seg om kommunale forhold. Dette kan gjøres gjennom holdningsskapende arbeid om ytringsfrihetens grenser og innholdet i lojalitetsplikten».

Det er viktig for demokratiet og rettsikkerheten til borgerne at kommunen legger til rette for åpenhet og innsyn i den virksomhet kommunen bedriver. Kommuneloven slår fast at kommuner plikter å drive aktiv informasjon om sin virksomhet, og at forholdene skal legges best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale forvaltning. Partene i en sak som behandles i kommunen har rett til partsinnsyn i egen sak etter forvaltningsloven. Alle har rett til innsyn i saksdokument, journaler og lignende register etter offentlighetsloven. Kommunen har i noen tilfeller likevel hjemmel og plikt til å unnta opplysninger/ dokumenter fra innsyn.

Økonomiske misligheter omfatter alt fra korrupsjon, regnskapsmanipulasjon, underslag, urettmessige belastninger av private utgifter etc. Begrepet misligheter er ikke et rettslig begrep, men benyttes i revisjonen som en fellesbetegnelse for tilsiktede handlinger som er utført for å oppnå en fordel for seg selv eller andre. I den norske straffeloven er korrupsjon definert som å kreve, motta eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag. Etiske retningslinjer gir gjerne føringer knyttet til disse forholdene.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Etikk og åpenhetskultur, herunder aktuelt tema:
 - Oppfølging av etiske retningslinjer
 - Åpenhets- og ytringskultur

3.5 Kompetanse og rekruttering

Flere oppgaver, større forventninger og ny teknologi er forhold som krever stor grad av kompetanse hos de ansatte. Kompetanse og rekruttering er også viktig med tanke på framtidig behov innenfor pleie og omsorg. I vedlegg 3 gjøres anslag for framtidig behov innenfor noen sektorer.

Regjeringen har handlingsplan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i kommunale helse- og omsorgstjenester (Kompetanseløft 2020). I Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste blir blant annet lederkompetanse og utfordringer knyttet til rekruttering av ledere tatt opp. Ledere har fått flere og mer komplekse oppgaver.

Innenfor skolesektoren er det nye krav til utdanning.

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til kompetanse og rekruttering framover er å sikre riktig og tilstrekkelig kompetanse i kommunen, slik at dagens og framtidens behov dekkes. Det er også viktig hvordan kompetansen internt i kommunen nyttes, bruk av stab/ støttefunksjoner, spesialkompetanse etc.

KOSTRA-tall for Vestnes kommune (vedlegg 1) viser at andel ansatte med førskolelærerutdanning, andel ansatte med annen pedagogisk utdanning og andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning er markant lavere i Vestnes enn kommunegruppen og gjennomsnittet for landet uten Oslo.

Det framgår av Tilstandsrapport for grunnskolen i Vestnes kommune at kompetanseheving for personalet er et viktig fokusområde framover.

I årsmelding 2015 redegjøres det for utfordringer knyttet til kompetanse i pleie- og omsorgstjenesten. Det er vedtatt en strategisk kompetanseplan som setter standard for hvilke utdanning kommunen har behov for, og hva kommunen gir støtte til. Det opplyses at kompetansebehov øker, og at avdelinger blant annet mangler høyskoleutdannet personell. Det arbeides for å bruke kompetanse rett, for eksempel er det behov for å vurdere om spesialkompetanse/ høyskoleutdanna personell må nyttes på tvers i kommunen og hvordan interkommunalt samarbeid kan bidra til god nok kompetanse.

I perioder nyttes vikarbyrå for å sikre fagkompetanse og forsvarlig drift. Vestnes kommune har inngått rammeavtale sammen med flere kommuner på Sunnmøre om bruk av vikarbyrå.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Kompetanse og rekruttering, herunder er aktuelle områder:
 - Rekruttering av spesialpersonale
 - Kompetanse og fagutvikling
 - Oppfølging av strategisk kompetanseplan

3.6 Arbeidsmiljø og sykefravær

Sykefravær har økonomiske konsekvenser og kan føre til et dårligere servicetilbud. Få ansatte på et område, vil føre til at kommunen blir mer sårbar. Lønn og sosiale utgifter er en stor utgift for kommunen, og et høyt sykefravær fører til store kostnader for kommunen. Sykefraværet varierer fra virksomhet til virksomhet og kan ha direkte konsekvenser på tjenestekvaliteten.

En reduksjon av sykefraværet er vesentlig både for ansatte, kommunen som organisasjon og samfunnet.

Lederskap, kollegaskap, organisering, organisasjonskultur med åpenhet og medbestemmelse, personalpolitikken og arbeidsgiveransvaret er sentralt for å sikre et godt arbeidsmiljø og effektiv bruk av personellressursen. Forskning viser at sosial støtte fra kolleger er en viktig buffer mot stress, sykdom og overbelastning.

Kommunene har særlig innenfor helse og omsorg flere deltidsstillinger. Mange kommuner arbeider for å sikre flere heltidsstillinger. Deltidsansatte har ca. ett prosentpoeng høyere sjukefravær enn heltidsansatte. Heltidsstillinger vil kunne kreve større fleksibilitet både fra arbeidsgiver og ansatte.

Utviklingsprogrammet «*Sammen om en bedre kommune*» lanserer en modell som viser kostnader og gevinster ved redusert deltid. Faktorer som ligger inne i modellen er direkte og indirekte økonomiske konsekvenser, konsekvenser for medarbeidere og konsekvenser for brukerne. Kunnskapen og mulighetene som ligger i en heltidskultur er etter hvert godt dokumentert. Målet med «*Sammen om en bedre kommune*» er å formidle de positive konsekvensene heltidsstillinger har for arbeidstaker, arbeidsgiver og tjenestetilbudet.

Årsmelding 2015 for Vestnes kommune viser et sykefravær på 9,7 %, en nedgang fra 9,9 % i 2014. For ytterligere informasjon vises det til årsmelding 2015 og vedlegg 6 utarbeidet av KS for perioden 4. kvartal 2014 til 3. kvartal 2015. Sykefraværet i Vestnes kommune er særlig høyt blant turnuspersonell.

Vestnes kommune har fokus på å redusere sykefraværet. Under gjengis informasjon om dette gitt i årsmelding 2015.

I årsmelding 2015 sies følgende om oppfølging av sykemeldte:

«Den nye Samarbeidsavtalen, om eit meir inkluderande arbeidsliv for perioden 2014-2018, inneber forenklingar i regelverket for oppfølging av sjukmeldte. Det tidlegare sanksjonsregimet er fjerna slik at arbeidsgjevarane kan bruke meir av tida på oppfølging på arbeidsplassen.

Dei tre delmåla i IA-avtalen er: 1) Reduksjon av sjukefravær 2) Personar med redusert funksjonsevne 3) Avgangsalder.

I mål- og handlingsplan for 2015 – 2016 skal det prioriterast å fokusere på delmål 1) sjukefravær.

Systematisk oppfølging av sjukemeldte kan føre til at sjukefraværet går ned på sikt. Ved langvarig høgt sjukefravær må ein sjå nærare på både strukturelle og kulturelle faktorar i organisasjonen og ha ei tilnærming som er prega av løysingsorientering».

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Arbeidsmiljø og sykefravær, herunder er aktuelle områder:
 - Plan og tiltak for å redusere sykefraværet
 - Arbeidsmiljø og ledelse

3.7 Barn og unge

Kommunene har mange ansvarsområder knyttet til barn og unge; barnehage, skole, barnevern, kultur, helsestasjon etc. Tjenestene er vesentlige både i forhold til enkeltindivid og samfunnet.

Barn og ungdom skal sikres gode og trygge oppvekst- og levekår, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering. Alle skal ha likeverdige tilbud og muligheter. Tverrfaglig arbeid innad i kommunen og sammen med andre er viktig for å motvirke marginalisering, bidra til utjevning av levekårsforskjeller og fremme barn og ungdoms deltakelse i og innflytelse på ulike samfunnsområder. Kommunen skal, i sin rolle

som skole- og barnehageeier, fremme likestilling og motvirke diskriminering på barnehage- og grunnopplæringsområdet.

Barn og unge med særlige behov har rett til nødvendig hjelp til rett tid, og innsatsen må samordnes.

Kommunen skal sikre at elevene har et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø. Med formål å forebygge sosial ulikhet, skal barn og unges oppvekstvilkår gis prioritet og deres stemme skal høres. «Barn og unges interesser» skal ivaretas i planlegging. FN's barnekonvensjonen sier at barn har rett til å gå på skole, rett til hvile, fritid og lek og rett til å si sin mening i alt som angår det. FNs barnekonvensjon inneholder 42 punkter som sier hvilke rettigheter alle barn har.

Barnevernstjenesten i kommunene utfører det daglige arbeidet etter barnevernloven. Barneverntjenesten skal blant annet gi råd og veiledning, foreta undersøkelser, treffe vedtak etter loven eller forberede saker for behandling i fylkesnemnda samt iverksette og følge opp saker. De siste årene har de kommunale barnevernstjenestene blitt styrket gjennom etablering av nye øremerkede stillinger, og kompetanse- og samhandlingstiltak. Barn og unge skal høres i forhold som angår dem.

KOSTRA-tall viser at Vestnes kommune har høyere andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år enn landsgjennomsnittet. Kommunen har hatt en forbedring de siste årene når det gjelder andel undersøkelser i barnevernet som er gjennomført innen frist og lå i 2015 på 88 % som er høyere enn kommunegruppen og landet uten Oslo, jf. vedlegg 1.

I årsmelding 2015 opplyses følgende om utfordringer i barneverntjenesten:

- Aukande omfang av saker med utgangspunkt i vald i nære relasjonar i både norske og utanlandske familiar. Dette er krevjande saker der ein må arbeide tett opp i mot Barnehuset og Politiet.
- Barneverntenesta har over tid arbeidd systematisk med melderutinar til barnehagane, skulane og andre etatar, jfr arbeid med Handlingsplan mot vald i nære relasjonar.
- Det er store utfordringar med å ikkje vere knytt til barnevernsvakt på kveld og helg.
- Tenesta skal vere meir synleg og tilgjengeleg. Barneverntenesta vil starte med å gjennomføre treffetid på en grunnskule, Helland skule, i 2016 som ei prøveordning.

Kommunebarometeret for 2016 viser at Vestnes kommunes plass blant landets kommuner for barnevern er 218 som er en framgang på 43 plasser fra 2015. KOSTRA-tall viser at utgiftene til barneverntjenestene er høyere enn landet uten Oslo. KOSTRA viser en positiv utvikling over tid og at indikatorene på flere områder er lik eller bedre enn sammenligningsgruppene (se vedlegg 1).

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal være en lett tilgjengelig og gratis tjeneste, med fokus på helsefremming, forebygging og tidlig intervensjon. De siste årene har det vært fokus på å styrke og videreutvikle tjenesten. Gjennom statsbudsjettet har kommunene fått økt midler til satsing på helsestasjon og skolehelsetjeneste. Kommunene har i varierende grad prioritert dette. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud til gravide, og for barn og foreldre i aldersgruppen 0 til 20 år.

I årsmelding 2015 opplyses følgende om helsestasjon:

- Andelen framandspråklege blant fødande har gått ned i 2015. Av 64 nyfødde hadde 19 barn foreldre med utanlandsk bakgrunn (ein eller begge). Dette utgjør 30 % av dei 38 nyfødde (48 % i 2014). Arbeidet med utanlandske familiar er utfordrande både fagleg, språkleg og tidsmessig. Pålagt bruk av tolketeneste krev ekstra tidsressurs til kvar konsultasjon i tillegg til kostnadene.

- Det er ei stor utfordring å makte kravet om tett oppfølging av dei fødande som kjem heim frå sjukehuset etter 2 dagar. Det er viktig for å sikre god amnestart, og det er sett opp som eit av resultatmåla for 2016 at «Jordmor heim» skal vere eit tilbod til alle.
- Helsesøsterressursen er for liten i skulehelsetenesta. Mange elevar og foreldre etterspør tiltak og hjelp, og det vart vedtatt at ressursen skal aukast i 2016 i samsvar med nasjonale føringar med økonomiske ressursar som er lagt inn i rammetilskotet over fleire år. På denne bakgrunn vil ein kunne få ei meir forsvarleg skulehelseteneste i 2016.

Pedagogisk-psykologisk teneste (PPT eller PP-tjenesten) skal i tillegg til arbeid for enkeltbarn også arbeide forebyggende slik at barnehagen og skolen kommer i forkant av problemer og læreversker. Det er forventning om at mer tid skal brukes til å bistå i forebyggende arbeid og i kompetanse- og organisasjonsutvikling (regjeringen.no).

I årsmelding 2015 opplyses følgende om PPT:

- PPT har framleis høg tidsbruk på sakkunnige vurderingar, men tidsbruken er no meir knytt til prosessprega drøftingar med skular og barnehagar undervegs i arbeidet og i samsvar med utviklingsplanen for oppvekstsektoren
- PPT er i tett dialog med skular og barnehagar m.a. for å hjelpe dei med å gi fleire barn forsvarleg utbytte av den ordinære opplæringa og betre tilrettelegging av spesialundervisning til dei som har rett til det. Vere med å sikre tydeleg samanheng mellom tilråding i sakkunnig uttale, vedtak og IOP/ evaluering.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Per 15.12.2015 var det seks kommunale barnehager med 288 barn og to private barnehager med 84 barn. Kommunestyret behandlet i møte 26.3.2015 i sak 16/2015 rapport fra utviklingsprosjekt i barnehagene i Vestnes kommune 2009 til 2014. Rapporten har følgende hovedkonklusjon:

«Eit hovedfunn etter innhenting av resultat av prosjektet viser at vi har hatt størst fokus på den sida av prosjektet som gjekk på systematisk arbeid med å heve kvaliteten på innhaldet. Det å styrke leiarrolla var eit tydeleg fokus i starten, men som har kommet meir i bakgrunnen etterkvart. Sjølv om bevisstheita rundt leiarrolla ikkje har vore like mykje framme heile tida, så kan ein sei at det å drive prosessane i teamet i arbeidet med fokusområde, standardar og beste praksis har krevd ein tydeleg pedagogisk leiar».

Kommunebarometeret for 2016 viser at Vestnes kommunes på barnehageområdet får en dårlig plassering som nummer 396 blant landets kommuner. Dette er en forbedring på tre plasser fra 2015. For å identifisere de faktorene som gir negativt utslag bestiller kommunen en utvidet rapporten hvert år som gjennomgås med ledere.

KOSTRA-tall for Vestnes kommune viser at andel ansatte med førskolelærerutdanning, andel ansatte med annen pedagogisk utdanning og andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning er markant lavere i Vestnes enn kommunegruppen og gjennomsnittet for landet uten Oslo. For ytterligere informasjon vises det til kapittel om kompetanse.

Grunnskolen skal bygge på prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle. Det har blant annet vært fokus på læringsresultat, tidlig innsats og læringsmiljø herunder mobbing.

Tilstandsrapport for grunnskolen 2014 viser er det samlet sett bra resultater for skolene i Vestnes kommune, men viser også behov for forbedringer og noen bekymringer.

Det er felles retningslinjer for godt læringsmiljø for alle skolene. Det er i snitt god trivsel og lite mobbing i grunnskolene i Vestnes. Negativ elevtallsutvikling over år og nedgang i timetall som følge av dette, samt generelle nedskjæringer, blir pekt på som utfordringer. Det er en større andel elever i Vestnes kommune med individuelle rettigheter knyttet til spesialundervisning enn gjennomsnitt for fylke og landet uten Oslo.

I årsmelding 2015 punk 4.3 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for skolene:

- Reduksjon i andel elever som har spesialpedagogisk vedtak. Vi har oppnådd målet med at fleire elever går fra spesialundervisning til tilpassa opplæring.
- Elevundersøkinga viser høg trivsel blant elevane og lite mobbing.
- Faglege resultat på nasjonal prøve 5.klasse litt over nasjonalt nivå i lesing og litt under i rekning. 8.klasse under nasjonalt nivå i både lesing og rekning.
Tiltak: systematisk bruk av kartleggingsresultat, vidareutdanning, faggrupper i basisfaga og fornying av læremiddel.
- Standpunktarakter: små endringar, der vi ligg litt under eller lik gjennomsnittet for landet. Resultatet i matematikk er lågt, eit resultat som og gjer seg gjeldande på nasjonalt nivå.
Tiltak: systematisk bruk av kartleggingsresultat, vidareutdanning, faggrupper i basisfaga og fornying av læremiddel. Dei låge resultat i matematikkfaget over tid gjer at skulane også har involvert FAU i det vidare arbeidet her.

Utfordringane som grunnskulane har, og vil møte framover:

- Økonomisk stram ramme
- Oppretthalde/forbetre læringskvaliteten i skulen
- Framandspråklege elever som treng særskilt norskopplæring, samtidig som ressursane til slik undervisninga blei redusert med i alt kr 750.000,- i 2016 budsjettet.

Kommunebarometeret for 2016 viser at Vestnes kommune på grunnskoleområdet får en plassering som nummer 330 blant landets kommuner. Dette er en nedgang på 61 plasser fra 2015. Vestnes kommune får dårlige plasseringer på barometeret. For å identifisere de faktorene som gir negativt utslag bestiller kommunen en utvidet rapporten hvert år som gjennomgås med ledere.

Kommunestyret har i møte 17.12.2015 i sak 112/2015 i punkt 9 vedtatt en gjennomgang av skolene i Vestnes med blant annet vurdering av strukturendring, midlertidig flytting av elever og eventuelle nybygg.

Utenforskap

Ungdom som står i fare for å falle ut eller faller ut av videregående opplæring, kan ha sammensatte livsutfordringer som levekårsproblematikk, psykiske vansker eller sosiale problemer. «Ny GIV» var regjeringens satsing for økt gjennomføring i videregående opplæring. Folkehelseprofil 2016 peker på at frafallet er en betydelig folkehelseutfordring. Gjennomføring av videregående opplæring viser at 55,1 % av 2009-kullet gjennomførte på normert tid mot 57 % i fylket. I tillegg gjennomførte 16,3 % videregående opplæring på mer enn normert tid både i Vestnes kommune og fylket, se vedlegg 4.

Folkehelseprofilen viser noen data for situasjonen blant ungdom, se vedlegg 4. Det har blitt økende fokus på utenforskap. Utenforskap er hovedsatsinga til KS de neste årene, og er knyttet til oppfølging av mennesker som faller utenfor skole og arbeidsliv.

Utenforskap

Utenforskap betegner mennesker eller grupper som står på utsiden av fellesskapet. Det kan være personer som står utenfor skole- og arbeidsliv som har et svært begrenset sosialt nettverk eller som ikke opplever tilhørighet til storsamfunnet. Utenforskap er et strukturelt samfunnsproblem. Det har store konsekvenser som er til hinder for at enkelte mennesker kan leve gode liv.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Barnehage
- Grunnskole
- Utenforskap (barn og unge som faller utenfor skole og arbeidsliv)

3.8 Helse, omsorg og velferdstjenester

Kommunene har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det, uavhengig av alder eller diagnose.

Sentrale helse, omsorg og velferdstjenester i kommunene

- Opphold i institusjon; langtidsopphold, korttidsopphold/ tidsbegrenset opphold og avlastningsopphold.
- Hjemmetjenester; pleie- og omsorgstjenester som mottas av brukere som ikke bor på institusjon. Brukeren bor i egen bolig eller i bolig til pleie- og omsorgsformål som kan ha tilknyttet personell hele døgnet eller deler av døgnet. Det gir tilbud om hjemmesykepleie, hjemmehjelp og andre tjenester.
- Psykisk helse og rus
- Tjenesten til utviklingshemmede; tiltak for mennesker med psykisk utviklingshemming - habilitering
- Sosiale tjenester i NAV; som omfatter økonomisk sosialhjelp
- Forebyggende arbeid; som for eksempel frisklivssentral
- Boliger vanskeligstilte
- Helsetjeneste; fastleger, legetjeneste, jordmortjeneste

Helse, omsorg og velferd er den største sektoren i kommunen, og har brukere som kan være sårbare med stor avhengighet av kommunen. I Vestnes kommune omfatter tjenestene: Heimetenestene, Vestnes sjukeheim, Tresfjord trygdeheim, Sentralkjøkken, Hellandtunet, Legesenter og NAV kommune.

Samhandlingsreformen er fremdeles under iverksetting og gir kommunene utfordringer. Fastlegenes rolle er blant annet sentralt for å lykkes med reformen. Kommunene har inngått samarbeidsavtaler med helseforetaket. Iverksetting av avtalen er viktig for å kunne nå sentrale mål i samhandlingsreformen knyttet blant annet til helhetlige tilbud for bruker/ pasient og kvalitet på tjenestene.

Utvikling av hjemmebasert tjenester er en prioritert oppgave i de fleste kommuner. Det kan være utfordringer knyttet til en overgang fra høy grad av institusjonstjenester til mer bruk av hjemmetjenester. Regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 (Omsorg 2020) har som en av fem langsiktige strategier: «*Den nye hjemmetjenesten*». Videre er det utfordringer knyttet til tilstrekkelig tilbud innenfor tjenester som rehabilitering og psykisk helsevern og rus. Personer med psykiske lidelser har ofte behov for tjenester fra ulike deler og sektorer i hjelpeapparatet. Det samme gjelder også for rusavhengighet. Kommunene skal ha systemer som sikrer at brukere/ pasienter med psykiske lidelser (vansker) og/ eller rusavhengighet får et helhetlig og koordinert tilbud. Tilbudet til denne gruppen er ofte utilstrekkelig og varierer mye fra kommune til kommune.

Det blir i ulike sammenhenger pekt på behovet for økt innsats innenfor psykisk helse og rus, Vi viser til eksempler i boksen nedenfor.

Psykisk helse og rus

- Utfordringsbilde innen psykisk helse og rus: 1) Blant de vanligste plager og problemer i befolkningen 2) Mangler i det kommunale psykisk helse- og rustilbudet til alle brukergrupper 3) Stor uønsket variasjon i tilbud 4) Manglende koordinering av tjenester. (Meld. St. 26 (2014-2015) «Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet»)
- 77 % av befolkningen mener at behandlingstilbudet innen psykisk helse må styrkes. Kun 13 % vurderer tilgjengeligheten på psykisk helsehjelp i sin kommunehelsetjeneste som god. (Kommunal rapport TNS Gallups helsepolitiske barometer for 2016)
- «Samhandlingsreformen legger til grunn at kommunene skal ta større ansvar for behandling og oppfølging av pasienter også innen psykisk helse og rus. Dette preger dagens situasjonsbilde for både kommuner og helseforetak i Møre og Romsdal, og som krever mer og bedre samhandling mellom de ulike tjenestene». (Utkast til Samhandlingsstrategi med handlingsplan for pasienter med rus- og psykiske helseplager)

Kommunene har etter helse- og omsorgstjenesteloven en plikt til å legge til rette for at den enkelte bruker/ pasient får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. For å sikre dette stilles det krav til samhandling mellom tjenesteyterne. Det stilles også krav til at personer med langvarige og sammensatte tjenester skal få tilbud om individuell plan og/ eller koordinator. I tillegg stilles det krav til at kommunens skal ha en koordinerende enhet.

Tiltak innenfor psykisk helse og rus forventes fortsatt å få økt oppmerksomhet. Kommunene må ha særlig oppmerksomhet på tidlig intervensjon og forebyggende innsats mot barn og unge i risikozonen.

Demensplan 2020 er regjeringens plan og tiltak for å bedre det kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Dokumentet forteller om utfordringer personer med demens og deres pårørende står overfor, og hvordan utfordringene skal løses (strategier og tiltak).

Utviklingstrekk og utfordringer for sektoren gjeldende tjenestetilbudet (årsmelding 2015):

- I tråd med nasjonale føringer og kommunen sin visjon har vi i større grad satsa på korttids plassar inne på institusjon. Dette gir stor utskifting av pasientar.
- Auka tilbod om avlastning/ rulleringsopphald. Avlastar pårørande som står i ein krevjande omsorgssituasjon, og kan halde brukarane i eigen heim lengre.
- Vidareutvikle dagtilbod. Skape meningsfulle opplevingar og ein aktiv kvardag for den einskilde. Vil også vere del av avlastningstilbod for pårørande.
- Vi ser at vi får brukarar med meir samansette behov og diagnosekompleksitet i høve tenestetilbodet. Ressurskrevjande brukarar.
- Vi opplever også at det er eit aukande behov for oppfølging av yngre brukarar. Pasientgrupper som tidlegare ikkje har vore i vår teneste.
- Ofte har dei som no kjem frå sjukehuset behov for direkte behandling i heimen/eller på institusjon. Medfører auka krav til kompetanse.
- Utfordringane innan rus/psykisk helse er aukande.
- Behov for meir differensiert teneste- og butilbod for yngre vaksne med ulike funksjonshemmingar og samansette behov/Omsorgsplan 2020
- Korleis skal institusjonsdrifta i kommunen vere i framtida? Store avdelingar kontra mindre bueiningar. Omsorgsplan 2020
- Auke tidsbruken i direkte brukar retta tid. Logostikkbehov i heimetenesta. Utvikle metodikk og verktøy. Interkommunalt prosjekt.
- Auka tenestebehov/utfordringar i høve asylsøklarar og busette flyktningar

Kommunebarometeret viser at Vestnes kommunen for eldreomsorg er plassert på 382 plass blant kommunene i landet. For å identifisere de faktorene som gir negativt utslag for Vestnes kommune bestilles det en utvidet rapporten hvert år som gjennomgås med ledere. For ytterligere informasjon om kommunebarometeret viser vi til vedlegg 5. Det opplyses at kvaliteten trolig ikke er like god, fordi det er en liten andel med enerom med bad og WC. Vestnes kommune planlegger bygging av nytt sykehjem.

I årsmelding 2015 opplyses det at det for pleie- og omsorgstjenesten er vanskeligere å sammenligne KOSTRA-tall med andre, fordi kommunen har unormalt stor sektor på grunn av ansvarsreformen. Det er en forholdsvis høy institusjonsdekning.

En forholdsvis stor andel av eldre over 80 år bor på institusjon, det gjør at færre enn snittet av eldre over 80 år i Vestnes kommune bruker hjemmetjenestene. For ytterligere informasjon om situasjonen i 2015 og utvikling over tid vises det til vedlegg 1.

Forebygging er et viktig satsningsområde der det i Vestnes kommune har vært reduksjoner de siste årene. Temaet er også omtalt i kapittel om barn og unge. Vestnes kommune opplyser i årsmelding 2015:

«Etter at stilling for folkehelsekoordinator vart teke bort og fysioterapitenesta vart redusert med 50 %, har frisklivssentralen smuldra bort. Dette betyr at kommunen ikkje har noko tilbod til vaksne med overvekt, diabetes, hjerte-karsjukdommar m.m. Det er ein mangel. I forbindelse med diabetesprosjektet kunne legesenteret tilby samtalar med diabetessjukepleiar. Dette var eir svært godt tilbod som no også er lagt ned».

Helsetjeneste – legetjeneste Det opplyses i årsmelding 2015 at dekning av leger er god, men dekning av fysioterapeut er noe dårligere. Interkommunal legevakt ble startet 1.1.2015. I årsmelding 2015 opplyses det at inntrykket er at ordningen fungerer etter sin hensikt. Besøksfrekvensen på legevakta i Ålesund er en person fra Vestnes pr. natt, som er det samme som før Vestnes kommune ble med i ordningen.

Sosiale tjenester i NAV omfatter blant annet økonomisk sosialhjelp. I Vestnes kommune er oppgaver knyttet til personer med rusutfordringer, psykiske utfordringer og/ eller sammensatte problem lagt til NAV kommune. I saksutredning til kommunestyret i sak 38/2016; Aktivitetsplikt for sosialklienter opplyses det:

«Av statistikken for sosialhjelp i Vestnes for 2015 kan det nemnast at brukarane i gjennomsnitt fekk sosialhjelp i 3,25 månader og at berre 2 personar hadde sosialhjelp som hovudinntektskjelde over store deler av året».

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi er ulike teknologiske løsninger som enkeltindivider kan nyttiggjøre seg for økt egenmestring, samfunnsdeltakelse og livskvalitet.

Utfordringer for Pleie og omsorgstjenesten på velferdsteknologiområdet

I årsmelding 2015 omtales utviklingstrekk og utfordringer for Pleie og omsorgstjenesten på velferdsteknologiområdet:

- Bidra til at brukarane vert gitt høve til å meistre eige liv og helse betre, basert på eigne premisser
- Bidra til at brukarane med behov for helse og omsorgstenester kan bu heime lengre, og dermed utsette tidspunktet dei elles ville måtte flytte på institusjon
- Tryggleiksalarmar og ulike andre ordningar / alarmsystem
- Sjå eigne behov opp mot tekniske moglegheiter og løysingar (prosjektarbeid)

De siste årene er det gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt i Vestnes kommune både i forhold til sykehjemstjenesten (2013) og Samhandlingsreformen (2015).

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Hjemmetjenester (overgang til mer bruk av hjemmetjenester)

- Psykisk helse og rus
- Forebyggende arbeid/ folkehelse
- Innføring av velferdsteknologi

3.9 Habilitering

Tiltak for mennesker med utviklingshemming er i Vestnes kommune organisert i enheten Bu- og habiliteringstenesten. Omsorgen for menneske med utviklingshemming er relativt stor i Vestnes kommune. Dette skyldes at mange valgte å bli boende i Vestnes kommune da sentralinstitusjonen Hellandheimen ble avviklet på 1990-talet.

I årsmelding 2015 opplyses det følgende om sektoren Bu- og habiliteringstenesten:

«Vestnes kommune er ein av landets største vertskommunar etter gjennomføring av HVPU reforma. Pr 31.12.2015 var det i Vestnes 51 vertskommunebebuarar, i alderen 50 til 91 år. 9 av desse fekk tenester frå Ivartun. Vidare var det i 2015 meldt inn til Helsedirektoratet 26 personar over 16 år med diagnosen psykisk utviklingshemming med Vestnes som heimkommune. 1 av desse fekk tenester frå Ivartun. Bu- og habiliteringstenestene yter tenester til personar over 18 år. I 2015 vart det ytt tenester til 70 vaksne personar med psykisk utviklingshemming og til ein under 18 år. I tillegg får 5 personar utan diagnosen psykisk utviklingshemming tenester frå eininga. Samla tenesteyting til 76 personar frå Bu- og habiliteringstenestene. Ivartun med 12 plassar, er sjukeheim for personar med utviklingshemming og organisatorisk lagt under Hellandtunet. Populasjonen er i endring. Ein fekk tilmeldt to nye, vaksne tenestemottakarar med diagnose psykisk utviklingshemming. Vertskommuneinnbyggjarane vert i større grad ei aldringsprega gruppe. I 2015 fall 4 personar frå, medan fleire unge med diagnosen fylte 18 år. Dette utfordrar tenesteytinga med omsyn til kompetanse og samarbeid med samfunnet elles».

Det har vært utfordringer knyttet til internkontroll, organisering og styringssystem. Videre er det utfordringer knyttet til å rekruttere og beholde fagutdannet personell. Alle ansatte har gjennomført e-læringskurs (SOR). Forholdene har de siste årene vært fulgt opp av fylkesmannen. Av den grunn er det mindre aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekt på området.

3.10 Flyktninger og asylsøkere

Det har vært en økt tilstrømming av flyktninger til Norge og asylinstituttet er under press. UDI har opprettet en rekke nye akuttmottak i hele landet. Utlendinger som søker asyl i Norge har lovfestet rett til et statlig innkvarteringstilbud. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har ansvar for å gi enslige mindreårige asylsøkere under 15 år et tilbud om opphold i omsorgssenter for mindreårige.

Asylmottak og omsorgssentre

Kommuner med asylmottak og omsorgssentre har ansvar for lovpålagte tjenester til beboerne. Forskjellige typer asylmottak og flyktninger med ulikt behov betyr også ulikt ansvar for vertskommunene. For mennesker på akutt plasser må kommunen tilby helsetjenester og tolk. Barn og unge i grunnskolealder (6-15 år) i ordinære asylmottak og omsorgssentre har rett og plikt til grunnskoleopplæring.

Vertskommunene vil motta et tilskudd som skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med at det drives et asylmottak eller omsorgssenter i kommunen. Det finnes også en rekke egne tilskudd til ordinær grunnskoleutdanning (ved søknad), barnehage og til kommuner som har statlige mottak eller omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere.

Link AS driver Vestnes statlige mottak med 170 plasser. Mottaket startet i 2010 og ligger i Åslia med noen flere boenheter andre steder i kommunen. UDI har sakt opp avtalen med Link AS og virksomheten skal etter planen avvikles 1.12.2016, jf. www.udi.no/aktuelt/udi-legger-ned-7-000-mottaksplasser

Flyktninger

Norge står foran utfordringer med bosetting av flyktninger som nå er i asylmottak, og som enten har fått opphold i Norge, eller som en må regne med får opphold ut fra de regler som gjelder. Hvert år inngår staten ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) en rammeavtale med norske kommuner om bosetting av et visst antall flyktninger, ut fra beregnet behov for plasser til de flyktninger som får oppholdstillatelse i Norge etter selv å ha søkt om asyl (opphold på asylmottak) eller som overføringsflyktninger, det vil si etter avtale med FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). Bosetting av flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene, og i de avtalene som inngås spesifiseres antall enslige mindreårige, mens antall familieegjenforeninger ikke lar seg tallfeste og dermed kommer som tillegg. Bestemmelsen om hvilken kommune den enkelte flyktning som har fått innvilget oppholdstillatelse skal bosettes i, er regulert gjennom IMDi.

Kontrollutvalget bestilte i møte 10.12.2015 forvaltningsrevisjonsprosjektet om «*Oppfølging av flyktningar og innvandrarak*». Prosjektet er planlagt gjennomført høsten 2016. Parallelt med dette ba kommunestyret om en redegjøres fra administrasjonssjef om Vestnes kommune sitt arbeid for asylsøkere og bosetting av flyktninger. Kommunestyret fikk i møte 14.4.2016 i sak 39/2016, framlagt en rapport som ble presentert som en kortversjon og grunnlagsdokument for bestilt forvaltningsrevisjon.

Integrering er en oppgave som krever innsats også fra andre kommunale enheter og lokalsamfunnet forøvrig.

I vedlegg 2 vises diagram med framskiving av folketall 2005 til 2035 som inkluderer innvandring, og diagram som viser innvandrere etter et utvalg nasjonaliteter for perioden 2013 til 2015.

I årsmelding 2015 gir Vestnes kommune følgende informasjon om flyktningtjenesten:

- *Busett 12 flyktningar i 2015, 10 vedtatt busett i 2015 + 2 frå 2016-kvoten*
- *Busett 10 familieegjenforeinte; 3 vaksne og 7 barn*
- *Alle har starta i introduksjonsprogram etter kort tid*
- *2 har avslutta program og er over i arbeid/ utdanning*
- *Fått mange positive tilbakemeldingar frå lokalsamfunnet*
- *Godt samarbeid med private utleigarar av hus/ leilegheiter*
- *Godt samarbeid med offentleg og privat arbeidsliv i høve språkpraksis og arbeidspraksis*

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført i forbindelse med utarbeidelse av overordnet analyse ble integrering og oppfølging av flyktninger nevnt som et område med utfordringer og antatt forbedringspotensial.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Integrering av flyktninger
- Prosjekt som er bestilt: «*Oppfølging av flyktningar og innvandrarak*»

3.11 Innkjøp

Kommunene må oppfylle krav i lov om forskrift om offentlig anskaffelse.

Anskaffelsesregelverket er omfattende og erfaringsvis er innkjøpsområdet et område med risiko for brudd på regelverket. Innkjøp er et område som bør ha særlig oppmerksomhet.

Det er viktig at kommunen utarbeider rutiner/ retningslinjer for etterlevelse av bestemmelsene i regelverket om offentlige anskaffelser. Kommunen må ha tilstrekkelig kompetanse og organisering på innkjøpsområdet knyttet til bestillerfunksjonen.

Vestnes kommune er, som alle andre offentlige instanser, bunden av et regelverk om kjøp av varer og tjenester. Vestnes kommune inngikk i 2009 avtalen med Ålesund kommune (innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre) om innkjøp av definerte varer og tjenester. Formålet er å sikre at innkjøp gjennomføres i tråd med lov og forskrift om offentlige anskaffelser, og at kostnadene gjennom avtalen reduseres. Vestnes kommune deltar gjennom avtalen i en rekke rammeavtaler. Kommunestyret traff i møte 21.11.2013 i sak 71/2013 vedtak om at Vestnes avtalen forlenges fram til 31.12.2017.

Innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre

Ålesund kommune har innkjøpssamarbeid med 18 kommuner geografisk plassert rundt Ålesund. Innkjøpssamarbeidet består av kommunene Ålesund, Ørskog, **Vestnes**, Sykkylven, Sula, Stranda, Stordal, Skodje, Sandøy, Norddal, Haram, Giske, Hareid, Herøy, Ulstein, Sande, Vanylven, Ørsta og Volda. Samarbeidskommunene får tilbud om å delta på rammeavtaler, i tillegg til at de får rådgiving i innkjøpsfaglige spørsmål, hjelp til gjennomføring av egne konkurranser og oppdatering av avtalekataloger i Visma eHandel.

«Eining for eignedomsdrift» opplyser i årsmelding 2015 at:

«Offentlege anskaffingar – anbod og rammeavtar. Vi har eit interkommunalt samarbeid med Ålesund kommune, som gjennomfører mange av dei innkjøpsavtalene Vestnes er part i. Vi ser at tida som går med til eigne anskaffingar har auka dei siste åra. Eksempel på større konkurransar som nyleg er avslutta eller er til gjennomføring er mellom anna: reinhald av kommunale bygg, leasing av bilar, rammeavtar for kjøp av tekniske fag, kjøp av leikeplassutstyr til skular/barnehagar, bedriftshelsetenester, ny brannbil og mannskapsbil, ulike byggeprosjekt ved kommunale bygg, div. konsulenttenester, bygging av turveg, skogrydding mv».

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Offentlige anskaffelser – rutiner og praksis herunder:
 - Har kommunen formålstjenelig innkjøpsstrategi
 - Blir varer og tjenester kjøpt i samsvar med reglene om offentlig innkjøp
 - Bruker kommunen rammeavtalene sine

3.12 Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet omfatter alle tiltak som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til informasjon og IKT-systemer, det vil si alt som sørger for å gi korrekt informasjon til de rette menneskene til rett tid.

Alle offentlige virksomheter er etter § 15 i eforvaltningsforskriften pålagt å ha internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet. Personopplysningsloven med forskrifter stiller krav om tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av personopplysninger.

Det er viktig at det er fokus på informasjonssikkerhet og datasikkerhet. Informasjonssikkerhet er et område der det for alle kommuner vil være en generell risiko både for at systemet for internkontroll ikke er godt nok og kanskje særlig for at det ikke etterleves.

Vestnes kommune skal etablere et nytt sak- og arkivsystem. ROR IKT arbeider med innkjøpsprosess som er felles for de fem kommunene som er med i ROR IKT.

Vestnes kommune har i liten grad utarbeidet rutiner for informasjonssikkerhet. På IKT-området samarbeider Vestnes kommune med fire nabokommuner gjennom selskapet ROR IKT. Det opplyses at det kan være aktuelt å utarbeide og implementere rutiner for informasjonssikkerhet i samarbeid med selskapet.

ROR-IKT

ROR-IKT ble etablert 1.1.2014 etter vedtak i medlemskommunene Aukra, Midsund, Molde, Rauma og Vestnes (Sak 72/2013 i Vestnes kommunestyre 21.11.2013). Bakgrunnen for etableringen var erkjennelsen av at kommunene måtte stå sammen om å løse utfordringene på IKT-området og for å dempe utviklingen i driftskostnadene ved å ta ut stordriftsfordeler. ROR-IKT er organisert som et vertskommunesamarbeid etter kommunelova § 28 1b, med Molde kommune som vertskommune. Samarbeidet reguleres av samarbeidsavtaler.

Vestnes kommune har ikke utarbeidet plan og rutiner for informasjonssikkerhet. Det kan være aktuelt å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt når internkontroll er etablert på området.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser aktuelt område for forvaltningsrevisjon på sikt:

- Informasjonssikkerhet

3.13 Boligsosialt arbeid

Kommuner skal sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Mange kommuner har utfordringer i arbeidet med dette. I nasjonal strategi for boligsosialt arbeid 2014 til 2020 er det fastlagt felles nasjonale mål og prioriterte innsatsområder, og kommunene har en nøkkelrolle i å realisere målene. Kommunenes bruk av de statlige virkemidlene har betydning for arbeidet med å sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunen skal behandle søknader og gi råd og veiledning om tiltak som bostøtte og startlån fra Husbanken. Staten stiller betydelige økonomiske beløp til disposisjon for kommunene til boligtiltak gjennom Husbanken, for eksempel til boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne og for mennesker med rusproblematikk.

KOSTRA-tall viser at Vestnes kommune disponerer flere boliger enn sammenligningsgruppene. Kommunestyret gav i sak 3/2016 administrasjonssjefen fullmakt til å erverve flere boliger til vanskeligstilte iht investeringsbudsjettet 2016. Kommunestyret gav i samme sak administrasjonssjefen fullmakt til å selge kommunal boliger til leietaker når dette skjer i samband med “frå leige til eige”.

3.14 Vedlikehold av kommunale bygg

Det er knyttet til dels stor risiko vedrørende vedlikehold av kommunale bygg. Mange kommuner har betydelige vedlikeholdsetterslep innen de fleste ansvarsområdene til tekniske tjenester. KS anbefaler at kommunene utarbeider beslutningsgrunnlag slik at det kan velges en strategi fremover.

I spørreundersøkelse blir vedlikehold av kommunale bygg trukket frem som et område med forbedringspotensial i kommunene. Manglende prioritering blir blant annet trukket frem som årsak. Et stort eller voksende etterslep på vedlikehold øker risikoen for at bygninger som nyttes til skoler, arbeidsssteder og lignende ikke følger lovpålagte krav. Manglende vedlikehold av skolebygninger og andre bygg som nyttes til arbeidsplasser kan ha negativ innvirkning på lærings- og arbeidsmiljø. Manglende vedlikehold medfører også at verdien av bygget forringes.

Manglende vedlikehold kan gjøre det mer sannsynlig at kommunen får pålegg ved tilsyn, og for å oppfylle pålegg må ressurser gjerne omprioriteres. Dersom kommunen ikke etterlever pålegg innen de fastsatte fristene, kan kommunen risikere økonomiske sanksjoner, for eksempel i form av dagbøter. Forvaltningsrevisjon kan undersøke om kommunale bygg etterlever krav i regelverket, i hvilken grad kommunen har en oversikt over vedlikeholdsetterslepet og hvordan bygg blir prioritert for vedlikehold og hvilke planer som er utarbeidet.

Vestnes kommune har utarbeidet tilstandsrapport/ tilstandsanalyse/ vedlikeholdsplan for enkelte kommunale formålsbygg.

«Eining for eigedomsdrift» hadde sitt første hele driftsår i 2015. Enheten har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg og eiendommer. Samlet bruttoareal for kommunale bygg er ca. 72 000 m². De kommunale byggene er kommunalt disponerte boliger og en rekke formålsbygg som skoler, sykehjem, barnehager, rådhus/ administrasjonsbygg og kultur/ idrettsbygg. I årsmelding 2015 opplyses det at flere av de kommunale byggene har betydelig vedlikeholdsetterslep, og at flere formålsbygg trenger større oppgraderinger og rehabilitering.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelt område for forvaltningsrevisjon er:

- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

3.15 Kommunalteknisk tjeneste

Driftsområdet tekniske tjenester har ansvar for vedlikehold og oppfølging av alle kommunale bygg, veier, avløpsanlegg, renovasjon, slamtømming, parker og gartneri, brann, feiing og redningsvesenet, samt planlegging og prosjektering på fagområdene.

I årsmelding 2015 opplyses det at:

"Generelt: Vi har framleis stor etterspørsel etter tenester og mange søknader innan dei ulike ansvarsområda. På tross av dette har vi i stor grad innfridd på saksbehandlingstid, og har greidd å halde drifta i gang...

Landbruk/ miljø: På tross av noko redusert kapasitet har ein i stor grad kunna innfri på saksbehandlingstid. Har ikkje hatt kapasitet til å gjennomføre kartlegginga av friluftsområda i kommunen som planlagt, men har komme i gang. Det er framleis miljø-/forureiningssaker som ikkje er tilfredsstillande løyst, og må jobbast vidare med i 2016.

Plan/bygg: Har behandla saker i forhold til fristane. Ny kommuneplanens arealdel vart vedteken 01.10.2015. Fortsatt arbeid med reguleringsplan for Helland sentrum saman med utbyggingsplan for Sjøgata/Kataholmen. Det vart gjort vedtak på detaljreguleringsplaner i 2015. Litt større gebyrinntekter enn budsjettert».

Kommunene yter tjenester og utøver myndighet på selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, branntilsyn, feiing og plan- og byggesak. Disse områdene finansieres gjennom

gebyrer fra innbyggerne. 1.1.2015 trådte nye retningslinjer for hvordan selvkost, og dermed også den øvre rammen for gebyrinntektene fra innbyggerne, skal beregnes.

Vestnes kommune har system som skal ivareta kommunens selvkostberegninger på VAR-områdene. Dette bidrar til kvalitetssikring av arbeidet med selvkostberegninger.

KOSTRA-tall for 2015 viser at årsgebyr for feiing og tilsyn, avløp, slamtømming og avfall ligger under landsgjennomsnittet.

Avfallsforskriften er endret fra 1.1.2015 og skal hindre ulovlig krysssubsidiering mellom kommunens lovpålagte håndtering av husholdningsavfall og avfallstjenester som kommunen selger i markedet. Forskriften setter krav til at kommunen skal ha separat regnskap for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Ålesundregionen interkommunale miljøelskap (ÅRIM) har ansvar for innsamling og gjenvinning av avfall og slam. Tjenestene for husholdningsrenovasjon skal leveres til selvkost. Enhver endring av organiseringen kan i seg selv representere en risiko, noe som bør vies særlig oppmerksomhet på selvkostområdet.

Plan- og bygningsloven (pbl.) pålegger kommunene å ha planer for bruk og vern av tilnærmet alle kommunale arealer og ressurser. Kommunene skal treffe vedtak om nesten all byggeaktivitet innenfor kommunegrensene. Det er gjennomført forenklinger innen byggesaksbehandlingen fra 1. juli 2015. Det er viktig at innbyggerne har tillit til at kommunen håndhever loven på en forutsigbar, lik og effektiv måte. Et hensiktsmessig og oppdatert planverk bidrar til å sikre effektivitet og likebehandling. Det vil på grunn av generelle utfordringer på området være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon av byggesaksbehandling i de fleste kommunene. KOSTRA-tall viser at gjennomsnittlig saksbehandlingstid i byggesaker med 12 ukers frist og 3 ukers frist er lavere i Vestnes kommune.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelt område for forvaltningsrevisjon er:

- Selvkost - selvkostberegning
- Byggesaksbehandling

Vedlegg

Vedlegg 1: Nøkkeltall for Vestnes kommune (KOSTRA)

KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Det finnes tall om for eksempel pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

For detaljert informasjon vises det til: SSB.no/kostra

Kilde: alle tabellene under er fra KOSTRA (reviderte tall per 15.6.2016)

Finansielle nøkkeltall, kommunekonsern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Frie inntekter i kr per innbygger, konsern	41 922	44 752	47 266	47 404	47 342	51 810	49 776
Brutto driftsinntekter i kr per innbygger, konsern	76 684	82 953	88 286	88 933	90 959	82 475	76 047
Netto lånegjeld per innbygger, konsern	56 472	56 332	56 548	56 544	45 848	69 772	62 212
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter, konsern	0,0	0,1	0,3	0,3	0,2	3,9	6,7
Akkumulert regnskapsmessig merforbruk i % av brutto driftsinntekt, konsern	-	-	-	-	0,0	0,5	0,4

Tabell: Utvalgte nøkkeltall, kommuner – nivå 1 og 2. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Barnehager

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	92,8	94,0	88,4	91,2	91,5	91,1	91,0
Netto driftsutgifter pr innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	100 483	115 731	113 449	129 861	135 417	128 614	130 606
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager pr korrigert oppholdstid (kr)	53	59	53	64	64	59	59
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	22,9	19,5	25,4	26,8	31,7	37,1	36,4
Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning	3,7	3,4	2,5	2,1	3,0	7,6	7,5
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	69,4	56,1	68,2	68,4	81,1	93,4	92,6

Tabell: Nøkkeltall for barnehager. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: C1. Konsern - Barnehager - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Grunnskoleopplæring

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til grunnskole, pr innbygger 6-15 år	81 299	83 828	88 637	88 899	87 981	89 405	82 486
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	11,7	11,9	11,7	11,8	7,9	8,2	7,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, pr elev	92 289	95 864	100 789	104 952	106 235	94 886	88 320
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-10. årstrinn	12,8	13,0	12,6	12,7	12,3	12,4	13,5
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	38,8	38,3	39,3	38,9	37,6	-	40,7
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning	86,9	88,0	87,1	87,8	80,9	87,7	87,0
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	7,1	8,0	5,9	4,1	6,4	4,8	5,5
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	6,1	4,0	6,9	8,2	12,7	7,5	7,5

Tabell: Nøkkeltall for grunnskoleopplæring. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: D1. Konsern - Grunnskoleopplæring - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Kommunehelse

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger i kroner, kommunehelset.	2 008	2 003	2 386	2 350	2 331	2 612	2 383
Netto driftsutg. forebygging, helsest., skolehelset. pr innb. 0-20 år	1 772	1 288	1 271	2 253	2 581	2 201	2 137
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	11,3	11,7	12,3	12,1	12,5	11,7	10,5
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	6,9	7,5	7,6	7,5	6,8	9,6	9,1

Tabell: Nøkkeltall for kommunehelse. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: E1. Konsern - Kommunehelse - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Pleie og omsorg

Vestnes kommune – overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 (19.9.2016)

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 67 år +, pleie- og omsorgtj.	196 400	213 468	202 806	201 104	186 735	111 865	109 342
Andel beboere i bolig med heldøgns bemanning	-	-	-	103,9	104,0	50,8	51,7
Andel innbyggere 80 år + som er beboere på institusjon	13,6	18,9	18,1	20,0	19,6	12,9	13,2
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	26,9	20,0	20,2	20,2	48,5	88,2	84,5
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr kommunal plass	875 980	995 981	948 528	1 005 441	934 235	1 027 924	1 050 987
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning	70	67	68	79	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra videregående skole	51	47	48	55	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra høyskole/ universitet	20	20	20	24	-	-	-

Tabell: Nøkkeltall for pleie og omsorgstjenesten. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: F1. Konsern - Pleie og omsorg - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Sosiale tjenester i NAV

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 20-66 år	1 146	1 198	1 902	2 140	1 998	3 133	3 243
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alder 20-66	2,5	2,2	3,0	3,4	3,1	-	4,2

Tabell: Nøkkeltall for sosiale tjenester i NAV. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA:G1. Konsern - Sosialtjenesten - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Barnevern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	7 653	8 480	10 110	10 941	11 946	8 679	8 331
Netto driftsutgifter pr barn i barnevernet	113 760	103 293	117 160	119 484	138 439	-	109 877
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	5,1	6,4	7,0	6,9	6,4	-	4,8
Barn med undersøkelse eller tiltak pr årsverk	19,2	20,0	17,2	18,5	16,8	-	16,2
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	73	75	80	87	88	77	82
Andel undersøkelser som fører til tiltak, prosent	66,7	67,2	61,0	55,3	44,2	-	42,8

Tabell: Nøkkeltall for barnevern. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: H1. Konsern - Barnevern - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Tekniske tjenester

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist (kalenderdager)	55	45	45	30	18	-	39
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist (kalenderdager)	15	45	45	15	8	17	18
Brutto driftsutgifter pr km kommunal veg	75 718	64 872	75 987	84 456	95 338	100 875	125 104

Tabell: Nøkkeltall for tekniske tjenester. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: J. Kommune. Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærmiljø - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016
KOSTRA: M. Samferdsel - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Bolig

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Dekningsgrad (antall boliger)	27	27	27	25	29	23	21
Kommunalt disponerte boliger pr 1000 innbyggere							

Tabell: Nøkkeltall for bolig. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: N1. Konsern - Bolig - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Kultur

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter for kultursektoren pr innbygger	1 403	1 419	1 390	1 590	1 569	1 878	1 991
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge pr innbygger 6-20 år	17	21	36	24	16	520	826

Tabell: Nøkkeltall for kultur. Vestnes kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA: K1. Konsern - Kultur - nøkkeltall, Reviderte tall per 15.06.2016

Vedlegg 2: Befolkning

Befolkningsutvikling

1.1.2016 var det 6 611 innbyggere i Vestnes kommune.

Vestnes kommune	Faktisk tall	Framskriving basert på 2014-tall			
	2015	2020	2025	2030	2040
0-5 år	399	449	467	452	437
6-12 år	542	520	543	583	557
13-15 år	232	257	228	242	256
16-19 år	390	294	332	303	347
20-44 år	2043	2005	1987	2018	1946
45-66 år	2026	2033	1961	1944	1938
67-79 år	756	902	1069	1063	1102
80 år eller eldre	320	340	393	523	730
I alt	6708	6800	6980	7128	7313

Tabell: Faktisk antall innbyggere og innbyggere fordelt på aldersgrupper per 1.1.2015 og prognose for 2020, 2025, 2030 og 2040 basert på 2014-tall.

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune.

Demografisk sårbarhet

Demografisk sårbarhet			NORDREGIO (Nordic Centre for Spatial Development) laga i 2011 eit kart over demografiske sårbarheiter i Norden basert på 10 indikatorar. Desse indikatorane vart vurdert opp mot nordiske gjennomsnitt. Møre og Romsdal fylkeskommune har brukt same indikatorane, men vurdert opp mot snitt for Noreg i 2014. Møre og Romsdal kjem ut med sårbarheit på 7 av indikatorane. Den gjennomsnittlege skåren for kommunane i fylket er 7,6. Store delar av Møre og Romsdal kjem dårleg ut samanlikna med landet. Særleg gjeld det indikatorane knytt til kjønnsbalanse og kor stor del av befolkninga som er i aldersgruppene 25-54 samt 65 og eldre. På desse indikatorane har 33 av våre 36 kommunar verdiar som blir vurdert som sårbare. Forklaring: Verdi 0: Likt eller betre enn landet Verdi 1: Dårligare enn landet
Indikator	Møre og Romsdal	Vestnes kommune	
Dødelegheitsrate	1	0	
Fødselsrate	1	1	
Netto tilflytting	0	0	
Del befolkning 0-14 år	0	1	
Del befolkning 15-24 år	0	0	
Del befolkning 25-54 år	1	1	
Del befolkning 55-64 år	1	1	
Del befolkning 65 år og eldre	1	1	
Kvinneoverskot	1	1	
Over 95 kvinner per 100 menn, 15-64 år	1	1	
Tal sårbarheiter	7	7	

Tabell: Demografisk sårbarhet 2014

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune, Kommunestatistikk 2015 – Vestnes kommune

Folketall 2005 til 2035 (middel nasjonal vekst nyttet til framskriving)

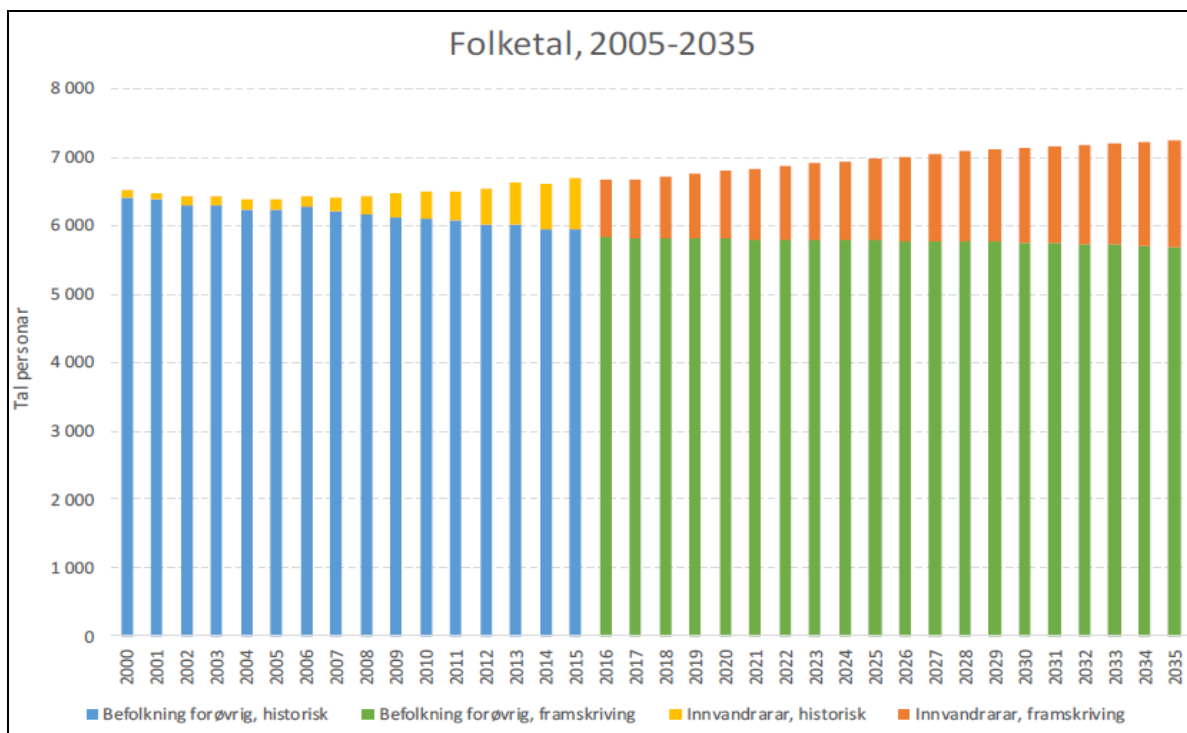

Diagram: Folketall Vestnes kommune. Middels nasjonal vekst er brukt til framskriving – alternativ MMMM

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015 (basert på tall fra SSB)

Innvandrere etter et utvalg nasjonaliteter for perioden 2013 til 2015

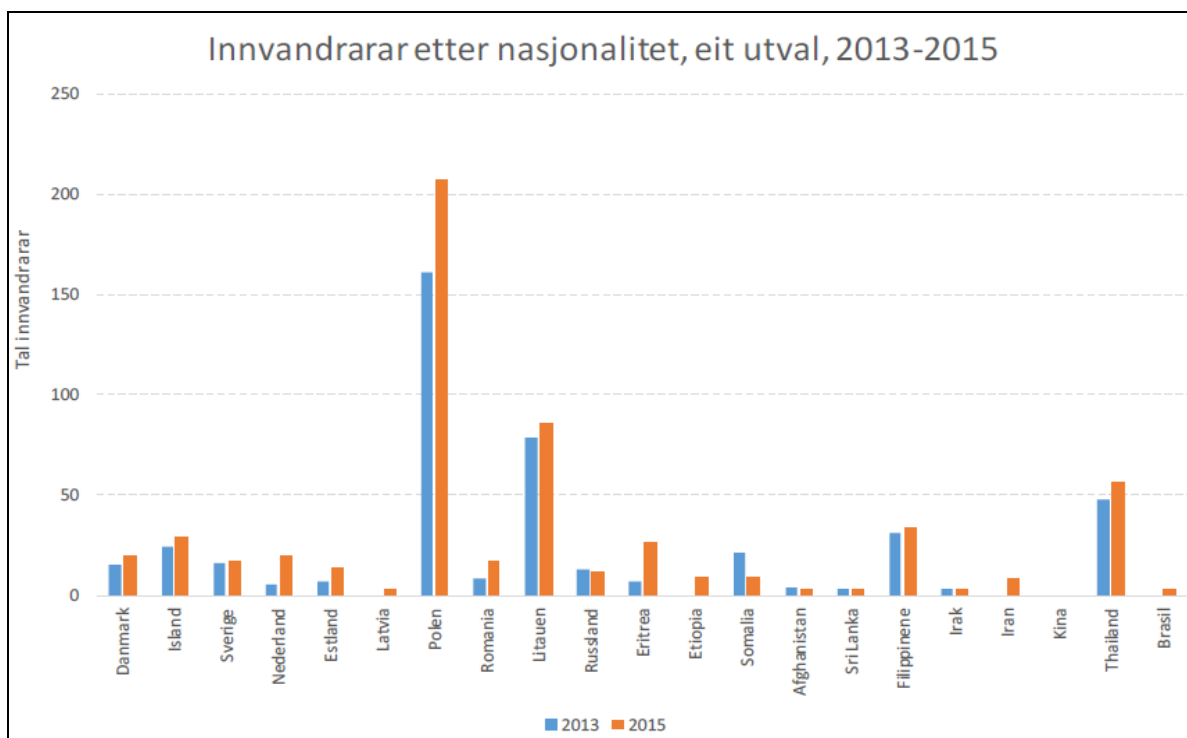

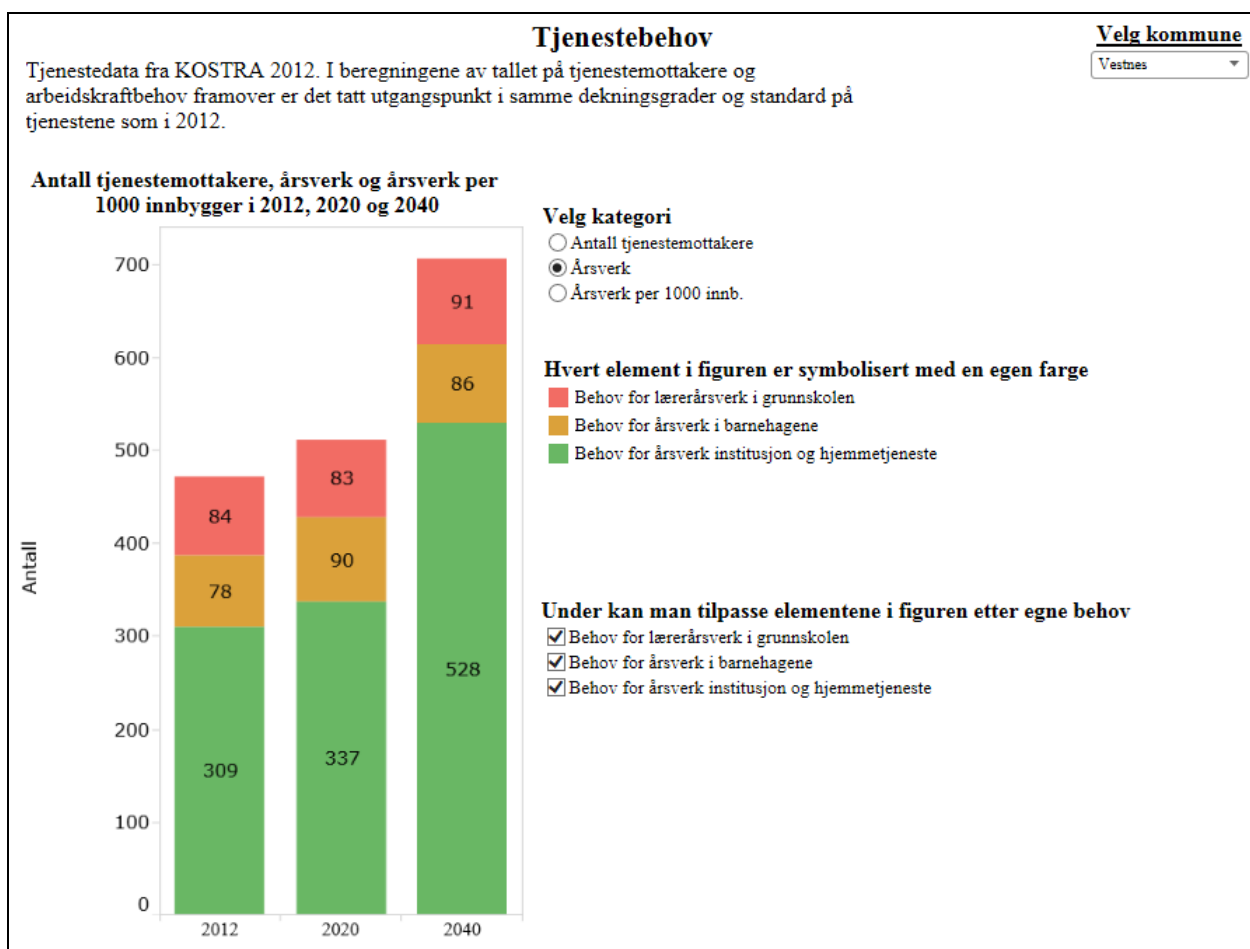
Diagram: Folketall Vestnes kommune. Innvandrarar etter nasjonalitet, eit utval, 2013-2015

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015 (basert på tall fra SSB)

Vedlegg 3: Kompetanse

Kommunedata viser historiske befolkningstall og befolkningsframskrivninger, informasjon om framtidig tjeneste- og arbeidskraftbehov, inntekter og informasjon om produktivitet og effektivitet i den enkelte kommune. Hensikten er å gjøre dataene mer tilgjengelig for at kommunene og andre kan få tilgang på informasjon som kan bidra til god styring og planlegging i egen kommune. [Kommunedata \(regjeringen.no\)](http://kommunedata.regjeringen.no)

Under vises tjenstedata fra KOSTRA 2012. I beregningene av tallet på tjenstemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012. Tabellen viser beregnet behov i Vestnes kommune for lærerårsverk i skolen, årsverk i barnehagene og årsverk i institusjon og hjemmetjenesten i 2020 og 2040.

Tabell: Tjenestebehov i Vestnes kommune i 2020 og 2040.

Kilde: Kommunedata (<http://kommunedata.regjeringen.no/tjenestebehov/>)

Vedlegg 4: Barn og unge

Kommunebarometeret 2016 (grunnskole, barnehage og barnevern)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Den gir en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA. I tillegg er det hentet offentlig statistikk fra en del andre kilder.

Vestnes kommune får dårlige plasseringer på barometeret. For å identifisere de faktorene som gir negativt utslag bestiller kommunen en utvidet rapporten hvert år som gjennomgås med ledere.

Vestnes kommune	Grunnskole		Barnehage		Barnevern	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	330	-61	396	3	218	43

Tabell: Vestnes kommunes plassering for grunnskole, barnehager og barnevern på kommunebarometeret 2016.

Kilde: KS Kommunebarometeret 2016 (endelige tall 22.6.2016). Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) (forklaring og tabeller)

Gjennomføring videregående skole

Møre og Romsdal fylkeskommune har de siste årene bestilt gjennomføringstall fra SSB som viser hvordan det går med det enkelte kull. Nedenfor viser oversikt over gjennomføringstall for 2009-kullet, fordelt på den enkelte kommune.

		Andel				
		Fullført med studie- eller yrkeskompetanse		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse		
Kommune	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videre- gående opplæring	Gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis
Møre og Romsdal	3439	57,0	16,3	6,4	5,4	14,9
1502 Molde	326	61,7	16,0	8,3	3,4	10,7
1535 Vestnes	98	55,1	16,3	4,1	5,1	19,4
1539 Rauma	102	53,9	19,6	11,8	1,0	13,7
1543 Nesset	45	51,1	26,7	2,2	4,4	15,6
1547 Aukra	40	55,0	15,0	12,5	12,5	5,0
1548 Fræna	129	47,3	10,9	7,8	6,2	27,9
1551 Eide	61	57,4	18,0	4,9	6,6	13,1
1557 Gjemnes	46	58,7	19,6	4,3	4,3	13,0
1563 Sunndal	98	55,1	22,4	3,1	7,1	12,2

Tabell: Gjennomføring videregående skole i Vestnes kommune

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune

Folkehelseprofil – et utvalg faktorer Vestnes kommune

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jf. lov om folkehelsearbeid.

Faktorer	Virksomhet	Vestnes kommune	Fylke	Norge
Lavinntekt 0-17 år		12	8,7	11
Barn av enslige forsørgere		16	14	15
Arbeidsledige 15-29 år		1,5	2,3	2,7
Ensomhet, Ungdata		-	17	18
Trives på skolen, 10 klasse		83	86	85
Alkohol – har vært beruset		-	12	14
Fornøyd med lokalmiljøet; Ungdata		-	71	70

Tabell: Folkehelseprofil – et utvalg faktorer for Vestnes kommune. Tall i prosent.

Kilde: Folkehelseinstituttet, avdeling for helsestatistikk. For ytterligere informasjon: [Folkehelseprofil](#)

Vedlegg 5: Helse og omsorg

Kommunebarometeret 2016 (helse, omsorg og velferdstjenester)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Den gir en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA. I tillegg er det hentet offentlig statistikk fra en del andre kilder. Plasseringer som Vestnes kommune oppnådde på sentrale områder gjengis under.

Vestnes kommune får dårlige plasseringer på barometeret. For å identifisere de faktorene som gir negativt utslag bestiller kommunen en utvidet rapporten hvert år som gjennomgås med ledere.

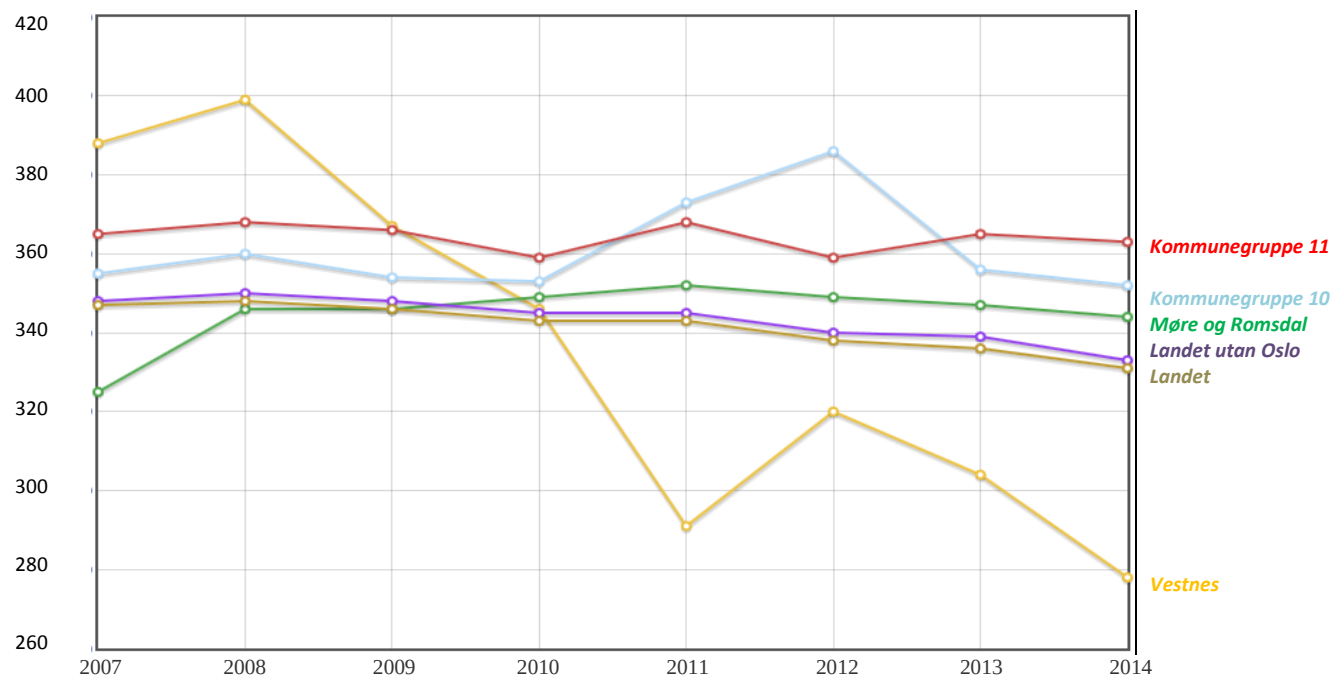
Vestnes kommune	Eldreomsorg		Helse		Sosial	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	382	-1	145	138	292	-17

Tabell: Vestnes kommunes plassering for helse, omsorg og velferdstjenester på kommunebarometeret 2016.

Kilde: KS Kommunebarometeret 2016 (endelige tall 22.6.2016). Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) (forklaring og tabeller)

Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbygger 80 år og over

Andel av innbyggerne i aldersgruppen 80 år og over som mottar hjemmetjenester til hjemmeboende. Mottakere av hjemmetjenester i hjemmet 80 år og over registrert pr 31.12. Data er hentet fra IPLOS-registeret. Innbyggere 80 år og over pr 31.12., data er hentet fra SSBs befolkningsstatistikk. Med hjemmetjenester i hjemmet menes følgende tjenester i IPLOS: Praktisk bistand: daglige gjøremål, Praktisk bistand - opplæring: daglige gjøremål, Praktisk bistand: brukerstyrt personlig assistent, Avlastning - utenfor institusjon, Omsorgslønn, Pleie og omsorg utenfor institusjon (hjemmesykepleie).

Tabell: Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over (KOSTRA) 2007 til 2014.

Kilde: KOSTRA (ureviderte tall per 18.3.2016) for Vestnes kommune og sammenligningsgrupper. Ytterligere informasjon: SSB.no

Vedlegg 6: Sykefravær

Kommunestatistikk sykefravær utarbeidet av KS for perioden 4. kvartal 2014 til 3. kvartal 2015.

Sykefravær Kommune	Samlet	Lege- meldt	Egen- meldt	Arbeidsgiver- perioden	Utenfor arbeidsgiver perioden	Kvinner	Menn	Heltids- ansatte	Deltids- ansatte
Molde kommune	9,44	8,03	1,41	4	5,44	11,06	4,35	8,91	10,45
Vestnes kommune	12,2	11	1,2	4,06	8,14	13,52	5,79	11,24	13,36
Rauma kommune	10,02	9,15	0,86	3,34	6,67	10,88	6,67	10,95	8,8
Neset kommune	10,39	9,32	1,07	4,33	6,06	11,88	2,16	7,57	12,2
Aukra kommune	8,92	7,4	1,52	4,91	4,01	10	4,94	9,2	8,63
Fræna kommune	10,04	9	1,04	4,02	6,02	10,83	6,47	9,66	10,56
Eide kommune	11,01	9,88	1,13	3,83	7,18	11,95	4,4	10,8	11,3
Gjemnes kommune	9,34	8,19	1,15	5,56	3,78	9,72	6,6	12	7,87
Sunndal kommune	8,64	7,3	1,34	6,8	1,84	9,77	3,65	7,81	9,82
Kommuner	9,93	8,6	1,33	4,27	5,66	11,03	6,06	9,53	10,59

Tabell: Sykefravær knyttet til type sykemelding i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Virksomhet Kommune	Under- visnings- personell	Turnus- personell	Annet Personell	Adm	Under- visning	Barne- hage	Helse pleie omsorg	Samferdsel teknikk	Annet
Molde kommune	7,2	12,17	8,45	7,21	7,07	11	11,34	7,3	4,27
Vestnes kommune	5,82	15,21	11,57	2,98	6,97	15,42	14,76	3,44	
Rauma kommune	11,62	11,09	8,84	6,21	10,27	7,3	11,79	6,4	
Neset kommune	4,65	15,22	8,57	4,24	5,37	16,39	13,93		
Aukra kommune	8,03	10,29	8,51	8,14	7,18	12,95	9,79		
Fræna kommune	8,7	11,11	9,77	5,41	7,9	16,3	11,65	5,74	7,35
Eide kommune	10,38	11,25	11,11	9,42	8,54	15,4	12,11		
Gjemnes kommune	7,43	11,79	7,94		7,53	14,18	9,9		
Sunndal kommune	4,25	12,46	7,8	8,62	4,58	8,31	11,8	6,64	5,68
Kommuner	8,17	12,07	9,5	7,36	8,46	12,56	11,35	6,67	8,33

Tabell: Sykefravær knyttet til sykemelding i ulike virksomheter/ etater i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Sykefravær utvikling over tid ([KS kommunestatistikk](#))

Periode Kommune	4. kvartal 2012 - 3.kvartal 2013	2. kvartal 2013- 1.kvartal 2014	4. kvartal 2013 - 3.kvartal 2014	2. kvartal 2014- 1.kvartal 2015	4. kvartal 2014- 3.kvartal 2015
Molde kommune	9,26	9,07	9,60	9,74	9,44
Vestnes kommune	9,85	11,61	12,58	11,63	12,20
Rauma kommune	9,43	9,80	9,45	10,44	10,02
Neset kommune	9,98	11,64	12,39	10,53	10,39
Aukra kommune	9,38	11,26	11,32	10,19	8,92
Fræna kommune	9,11	9,05	9,09	9,33	10,04
Eide kommune	9,27	9,61	9,40	8,98	11,01
Gjemnes kommune	8,28	7,81	9,67	8,55	9,34
Sunndal kommune	7,94	8,10	7,66	8,70	8,64

Tabell: Sykefravær knyttet til kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Vedlegg 7: Utgiftsbehov, kommunens frie inntekter, kommunebarometer

Utgiftsbehovet er et anslag på hvor mye det vil koste for kommunene samlet å gi velferdstjenester til innbyggerne sine. Utgiftsbehov for hver enkelt kommune blir beregnet i utgiftsutjevningen ved hjelp av behovsindeksen.

Objektivt utgiftsbehov:

- «Angir» innbyggernes forventede behov for tjenester
- Utgiftsutjevningen kompenserer for ulike kostnads- og etterspørselsforhold (demografi og sosioøkonomiske forhold) for at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud.
- Kommunens samlede utgiftsbehov måles/ vurderes gjennom kostnadsindeksen i inntektssystemet
- Det er også utarbeidet sektorvise delkostnadsnøkler for de store tjenestene som vises i begynnelsen av hver tjeneste i KOSTRA-delen av analysen

Kommunal og moderniseringsdepartementet: [Inntektssystemet for kommunar 2016](#) viser:

NR.	Kommune	Hoved kostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel
			Pleie og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Adm, landbruk og miljø
			Indeks	Indeks	Indeks	Indeks
1	2	3	4	5	6	7
1502	MOLDE	0,9502	0,9940	0,9467	0,9666	0,9164
1535	VESTNES	1,0149	1,1674	1,0397	0,6982	1,1203
1539	RAUMA	1,0952	1,3243	1,0235	0,9474	1,1230
1543	NESSET	1,1326	1,4365	1,0411	0,7088	1,4572
1547	AUKRA	1,1097	1,0549	1,2922	0,9522	1,3030
1548	FRÆNA	1,0495	1,0784	1,1305	0,9248	1,0699
1551	EIDE	1,1376	1,1471	1,2623	0,9352	1,3379
1557	GJEMNES	1,1858	1,3155	1,2852	0,7677	1,5571
1563	SUNNDAL	1,0717	1,3051	1,0209	0,7868	1,1003

	Kommune	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Bef. Andel
		Sosialtjeneste	Helse	Barnevern	per 1.7.2015
		Indeks	Indeks	Indeks	(promille)
1	2	8	9	10	11
1502	MOLDE	0,7102	0,9551	0,9139	5,1161
1535	VESTNES	0,6234	1,1084	1,0281	1,2866
1539	RAUMA	0,5731	1,1194	0,8356	1,4392
1543	NESSET	0,5307	1,2970	0,7775	0,5727
1547	AUKRA	0,5554	1,2660	0,9244	0,6696
1548	FRÆNA	0,7304	1,0995	1,0300	1,8792
1551	EIDE	0,6098	1,1852	1,1180	0,6683
1557	GJEMNES	0,5018	1,4078	0,7856	0,4954
1563	SUNNDAL	0,6828	1,1196	1,0371	1,3843

Tabell: Hovedkostnadsnøkkel og Delkostnadsnøkkel for kommunale sektorer.

Kilde: [Kommunedata](#): Behovsindeksen for Vestnes kommune ([KS's prognosemodell](#))

Kommunedata (regjeringen.no)

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 76 prosent (80 prosent når en inkluderer momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

Frie inntekter korrigert for variasjoner i utgiftsbehov for kommunene.

Tabellen viser inntekt per innbyggere i prosent av landsgjennomsnittet. Tal fra 2015.

	<i>Korrigerte frie inntekter, eksklusivt eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>	<i>Korrigerte frie inntekter, inkludert eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>
Kommune	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>
1502 Molde	98	100
1535 Vestnes	94	93
1539 Rauma	98	100
1543 Nesset	99	104
1547 Aukra	98	189
1548 Fræna	96	102
1551 Eide	97	93
1557 Gjemnes	105	108
1563 Sunndal	99	118
Møre og Romsdal	99	100

Tabell: Elementene i avtalen om inntektssystemet som påvirkes av kommunesammenslåinger.

Kilde: Foreløpige beregninger av endringer i inntektssystemet. Regjeringen.no

Kommunebarometer 2016

Endelige tall for Kommunebarometeret per 22. juni 2016. Første kolonne viser endelig rangering. Den andre kolonnen viser rangeringen av kommunene hvis man ikke hadde vektet for inntektsnivået. Den siste kolonnen viser inntekter som prosentandel av landssnittet (100 = landssnittet). Rangering er oppgitt i forhold til 428 kommuner i landet.

Kommune	Rangering korrigert for inntekt	Endring fra sist år	Rangering uten hensyn til korrigert inntekt	Inntektsnivå – korrigert inntekt (100 = snitt)
Eide kommune	196	-12	292	92,2
Fræna kommune	274	+48	300	101,6
Molde kommune	202	-1	221	101,2
Aukra kommune	283	+16	31	186,5
Nesset kommune	269	-136	280	103,6
Sunndal kommune	173	-51	63	118,5
Vestnes kommune	366	+12	411	93,6
Gjemnes kommune	114	-17	101	106,4
Rauma kommune	188	+ 46	217	100,4

Vedlegg 8: Nytt inntektssystem

1. Den første kolonnen etter kommunenavnet viser fordelingsvirkningen av forslaget til ny kostnadsnøkkel for kommunene. De er beregnet på kriteriedata og utgiftsbehov fra 2014.
2. Den andre kolonnen viser den isolerte effekten av det graderte basiskriteriet. Basistilskuddet vil med denne modellen utgjøre en mindre andel av rammetilskuddet til kommunene. Det resterende beløpet er fordelt på alle kommuner med et likt beløp per innbygger.
3. Den tredje kolonnen viser fordelingsvirkningene av forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene og småkommunetilskuddet. I forhold til i 2016 er disse tilskuddene redusert med i underkant av 80 millioner kroner, og dette beløpet tilbakeføres til innbyggertilskuddet med et likt beløp per innbygger (15 kroner).
4. Den fjerde kolonnen viser den totale virkningen av endringene i inntektssystemet, og er summen av de tre foregående kolonnene.
5. Den femte kolonnen viser den isolerte effekten av inntektsgarantiordningen. Denne ordningen skal skjerme kommunene mot en brå nedgang i rammetilskuddet. Den sikrer at nedgangen ikke skal være større enn 300 kroner per innbygger under den gjennomsnittlige veksten på landsbasis. Dette gjør at effekten av det nye inntektssystemet spres over flere år.
6. Den siste kolonnen viser førsteårsvirkningen av det nye inntektssystemet, inkludert inntektsgarantiordningen og anslått vekst i frie inntekter neste år. Veksten i frie inntekter er anslått til 3,45 milliarder kroner, og den er fordelt med et likt beløp per innbygger (668 kroner). Med inntektsgarantiordningen og veksten i de frie inntektene neste år, får alle kommuner en vekst i inntektene neste år.

		Ny kostnads nøkkel	Basis kriteriet	Regional- politisk tilskudd	Total virkning Nytt inntekts- system	Inntekts- garanti- ordningen	Første års virkning inkludert vekst i frie inntekter
1502	Molde	4856	1029	396	6281	-1267	22644
1535	Vestnes	2254	-2086	248	416	-322	4575
1539	Rauma	-1526	-1385	320	-2591	0	2382
1543	Neset	431	-164	45	312	-143	2157
1547	Aukra	-870	-2204	52	-3022	1816	1109
1548	Fræna	-3367	-1634	147	-4854	1448	3132
1551	Eide	478	-2854	52	-2324	1119	1108
1557	Gjemnes	-929	-1218	-1602	-3749	2851	826
1563	Sunnadal	2418	-2848	537	107	-343	4543

Kilde: [KS](#)

Kommuner som velger å slå seg sammen, skjerms mot endringene i inntektssystemet. De beholder basistilskudd og regionalpolitiske tilskudd på dagens nivå i 15 år, pluss en nedtrapping i fem år, gjennom inndelingstilskuddet. Dette er ikke tatt med i tabellen.

Det vises også til Prop. 123 S (2015–2016) [Kommuneproposisjonen 2017](#)